

Pedagógiai Program

Gyerekbirodalom 2 Óvoda

1028 Budapest II. kerület Patakegyi u. 17.

OM: 201782

Legitimációs eljárás		
Nevelőtestületi <i>elfogadta</i> .../2017 határozatszámmal	Szülői szervezet <i>megismerte</i> és <i>véleményezte</i> .../2017.Határozat számmal	
Készítette az Intézményvezető		
Jóváhagyta a fenntartó, működtető.../2017 határozatszámmal		
A dokumentum jellege: nyilvános		
Megtalálható: Óvodavezető irodájában,		
Hatályos: 2017. szeptember 01-től	Érvényes: A kihirdetés napjától visszavonásig	
Verziószám: 5	Készült: 2017	Ikt.sz.

TARTALOMJEGYZÉK

<u>Az óvoda hivatalos adatai</u>	3
<u>JOGSZABÁLYI HÁTTER</u>	4
1. <u>Bevezető</u>	5
2. <u>Gyermekkép, óvodakép</u>	7
2.1 <u>Gyermekkép</u>	7
2.2 <u>Óvodakép</u>	8
3. <u>Az óvodai nevelés feladatai</u>	9
3.1 <u>A testi – lelki egészségért</u>	10
3.2 <u>Harmóniában önmagukkal és a világgal</u>	14
3.2.1. <u>Hagyományaink, ünnepeink</u>	19
3.3 <u>Az értelem ébredése</u>	20
4. <u>Az óvodai élet megszervezésének elvei</u>	24
4.1 <u>Személyi feltételek</u>	24
4.2 <u>Tárgyi feltételek</u>	25
4.3 <u>Az óvodai élet megszervezése</u>	28
4.4 <u>Óvoda kapcsolatai</u>	29
4.4.1 <u>Család - óvoda</u>	31
4.4.2. <u>A kapcsolattartás formái</u>	31
4.4.2.1. <u>Családlátogatás</u>	31
4.4.2.2. <u>Beszoktatás</u>	31
4.4.2.3. <u>Fogadóóra</u>	31
4.4.2.4. <u>Szülői értekezlet</u>	32
4.4.3. <u>Óvoda – iskola</u>	32
4.4.4. <u>Pedagógiai Szakszolgálatok</u>	32
4.4.5. <u>Közművelődési intézmények</u>	32
5. <u>Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai</u>	33
5.1. <u>Játék</u>	33
5.2. <u>Verselés, mesélés</u>	35
5.3. <u>Ének, zene, énekes játékok, néptánc</u>	38
5.4. <u>Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka</u>	41
5.5. <u>Mozgás</u>	44
5.6. <u>A külső világ tevékeny megismerése</u>	50
5.7. <u>A munka jellegű tevékenységek</u>	56
5.8. <u>Tevékenységekben megvalósuló tanulás</u>	58
6. <u>A fejlődés várható eredményei</u>	64
7. <u>Gyermek- és ifjúságvédelem</u>	65
9. <u>Érvényességi nyilatkozat</u>	70
10. <u>LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK</u>	71

Az óvoda hivatalos adatai

A Pán Péter Közhasznú Alapítvány (1028 Budapest, Patakhegyi út 17. IV/10.) 2012. április 15-én alapította a Gyerekbirodalom 2 Óvodát.

Az óvoda hivatalos neve: Gyerekbirodalom 2 Óvoda

Címe: 1028 Budapest, II. kerület Patakhegyi út 17.

OM: 201782

Elérhetősége: telefon : 06 1 397 4945

Mobil: 06 30 472 7495

e-mail: monisomos@gmail.com

Hon-lap: www.gyerekbirodalom.hu

Az intézmény típusa: óvoda

Az óvoda csoportjainak száma: 1 vegyes korcsoport

Maximálisan felvehető gyerek száma: 25 fő

Az óvoda nyitva tartása: Ötnapos munkahétben naponta 7.30-tól 17.30-ig

Az óvoda alaptevékenysége: Iskolai előkészítő oktatás - óvodai nevelés

Az óvoda fenntartója és alapítója: Pán Péter Közhasznú Alapítvány

Székhely: 1028 Budapest, II. kerület Patakhegyi út 17.

Képviselője: Veress Gábor Kuratórium elnöke

Az óvoda felügyelő szerve: Pán Péter Közhasznú Alapítvány

JOGSZABÁLYI HÁTTÉR

Magyarország Alaptörvénye (2011. 04. 25.)

Törvények

- A nemzeti köznevelésről 2011. évi CXC törvény.
- A gyermekek védeleméről és a gyámügyi igazgatásról 1997. évi XXXI. törvény.
- 2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről.

Rendeletek

- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. Rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról.
- Az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szóló 363/2012. (XII.17.) Korm. rendelet.
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról.
- 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról.
- 32/1997. (XI. 5.) MKM rendelet a Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve és a Nemzeti, etnikai kisebbség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról.
- Az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések és az integrációs rendszerben részt vevő intézmények és az ezen intézményekben dolgozó pedagógusok 2012. évi támogatásáról szóló 30/2012.(IX. 28.) EMMI rendelet.
- Önértékelési kézikönyv ÓVODÁK SZÁMÁRA
- Óvoda alapító okirata

1. BEVEZETŐ

„A kisgyermek az óvoda ajtajában áll. Erősen szorítja édesanyja kezét, menne is, maradna is. Pedig már ismerős neki az épület, már bekukucskált a meseház udvarra, hiszen itt lakik a környéken, sokszor sétált erre a szüleivel. Aztán mégis beljebb merészkedik, érdeklődve nézegeti az óvoda előterében a sok színes gyermekrajzot, a vidám mesefigurákat. A csoportszoba bejáratában megtorpan. Megint édesanyjához bújik, de azért kíváncsisága beljebb tessékeli....”

Itt és ekkor kezdődik a mi nevelőmunkánk, amely a következő alaptevékenységekre épül:

- az érzelmi biztonságot és egyenlő hozzáférést nyújtó, a hátrányos helyzetet kompenzáló,
- a másságot elfogadó, személyiségfejlesztő, egyéni adottságoknak megfelelő, differenciált, egyéni bánásmódot alkalmazó,
- az egészségvédelmet és a környezetvédelmet értéknek tekintő, a megelőzést hangsúlyozó óvó-védő tevékenységek.

A Pedagógiai Program figyelembe vette a 363/2012. (XII. 17.) Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról, 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról és azzal összhangban, illetve azt kiegészítve a helyi igényekkel.

Óvodai nevelőmunkánk során számos esetben megtapasztaltuk mennyire fontos az egyénre szabott, a személyiség ismeretében és fejlesztése érdekében alkalmazott differenciált és az egyéni bánásmód. Mint ahogy nincs két egyforma levél a fán, úgy nincs két azonos személyiséggel rendelkező gyermek (de felnőtt) sem. Nem is lehetne, hiszen a születésünkkor meghatározott jegyek, a szociális közegünk, a minket érő nevelő hatások mind-mind mások. Eltérnek egymástól testi, idegrendszeri sajátosságaink, mentális képességeink, szociális magatartásunk, nyelvi kifejezőkészségünk, érdeklődésünk, aktivitásunk, stb. Éppen ezért indokolt egy olyan vidám, nyugodt, szeretetteljes óvodai közeg megteremtése, ahol ezek a személyiségjegyek megmutatkozhatnak, kibontakozhatnak, lehetővé válik a gyermek teljes megismerése számukra. Ha ez megtörtént és elemeztük is azt, felismertük az elmaradt területeket, utána tudunk segíteni. Megerősítjük a számukra és a társadalom számára kedvező, pozitív tulajdonságokat, illetve gyengítjük vagy kioltjuk a negatív pólusúakat.

Óvodánk különösen alkalmas ezen elvek alkalmazására, mert a 25 fős csoportban és a nagy alapterületű fejlesztő szobában lehetőségünk nyílik a módszer körültekintő és alapos megvalósítására.

Óvodánk alapítását az tette indokolttá, hogy a II. kerületben és a vele határos Solymáron működő intézmények túlszűfoltak, befogadóképességük a gyereklétszámhoz képest alacsony. Továbbá a 15 éve, a Pán Péter Közhasznú Alapítvány fenntartásában működő Gyerekbirodalom Bölcsődében megvalósított magas színvonalú szakmai munkának nem volt „folytatása” óvodai nevelés terén. 2011. júniusában felmerült a Bölcsődébe járó kisgyermekes szülőkből az igény, hogy gyermeküket lakóhelyükhöz közeli óvodában tudják elhelyezni, megkímélve őket a fárasztó utazástól, biztosítva számukra az optimális környezetet. Mivel az óvodaengedélyeztetés május 31-i dátumát lekéstük, így a 2011-2012. tanévre, 21 főre alternatív napközbeni ellátást engedélyeztek számunkra.

Óvodánk alapítása a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény által 2012. évtől kötelező óvodai oktatásban való részvétellel is összhangban van, hiszen létrejött plusz férőhelyeket teremt a törvény megvalósításához.

Az óvoda pedagógiai programjának elkészítésekor figyelembe vettük:

- az Óvodai nevelés országos alapprogramját.

Az óvodai programunkban a helyi nevelési/pedagógiai alapelveink, értékeink, célkitűzéseinket fogalmazzuk meg. Gondot fordítunk a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseknek.

2. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

2.1 Gyermekkép

Legfőbb célunk egészséges, boldog, önfeledt, a társadalom számára értékes gyerekeket nevelni, elérni azt a nevelés 3-4 éve alatt, hogy testileg, szellemileg, szociálisan érett gyermekeket bocsássunk el, akik gond nélkül illeszkednek be a számukra új közegbe, az iskolába. Érdeklődéssel fogadják és befogadják a számukra új ismereteket, társaikhoz türelmes, segítő szándékkal közelednek majd.

Fentiek zavartalan megvalósítása érdekében biztosítjuk az optimális személyi és tárgyi feltételeket, a napirendet a gyermekek életritmusához alkalmazkodva alakítjuk ki, ezen belül megfelelő időkeretet biztosítva a különböző tevékenységekhez. Mindeközben szem előtt tartva a gyermeki jogokat, és a szülők részéről beérkező igényeket.

Nevelési feladatunk olyan pedagógiai környezet kialakítása, ahol a befogadó szemlélet természetessé válik. Az óvodáskor szenzitív időszak a különbözőségek elfogadásában. Az inkluzív, a játék elsődlegességét, az élmények feldolgozását támogató környezetben felnövekvő gyermek maga is befogadóvá, elfogadóvá, együttműködővé, segítőkésszé válik. Ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszünk, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nevelésünkben nem lehet helye semmiféle előítéletnek.

Óvodánkban az alábbi tényezők figyelembevételével formálódik ki a gyermekkép:

- óvodai nevelés pedagógiai alapelvei,
- a gyermek személyiségének kibontakozásában meghatározó szerepe van a személyi és a tárgyi környezetnek,
- az óvodai nevelésünk gyermekközpontú, az egész személyiséget fejleszti.
- egészséges életmód alakításával, (változó testi-lelki szükségletek kielégítésével),
- érzelmi neveléssel, a szocializáció biztosításával,
- anyanyelvi-, és értelmi fejlesztéssel.

Fontosnak tartjuk az erkölcsi normákhoz igazodó magatartás, az emberi kapcsolatokban a szeretet, a bizalom, a türelem, a jóság megismerését, gyakorlását, befogadását.

A képességfejlesztés terén a versengéssel szemben az együttműködés fejlesztő szerepét kívánjuk hangsúlyozni a lényeglátásra, szemlélődésre, szociális érzékenységre nevelés terén.

Nevelésünk arra irányul, hogy a gyermekek szeretetben, szeretet által meg tanuljon kapni, adni, másokkal törődni.

Alapelveink (az alábbi hármasság fontos számunkra):

- A gyermekeket szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.
- A gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, amelyet az óvodai nevelés kiegészít, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be.
- Az óvodai nevelés a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására irányul, minden gyermek egyenlő esélyének biztosításával.

Az óvoda biztosítja az angol nyelvvel való ismerkedést.

2.2 Óvodakép

Az óvoda a köznevelési rendszer legelső láncszeme. Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. A családi nevelés kiegészítője, a gyermekek harmadik életétől az iskolába lépésig. Az óvodában a gyermeket különleges védelem illeti meg. Az óvoda funkciója óvó-védő, szociális, nevelő és személyiségfejlesztő. Ennek érdekében gondoskodunk:

- érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes óvodai légkörről,
- a testi, az érzelmi-, a szociális-, az anyanyelvi-, értelmi képességek differenciált és egyéni életkor specifikus alakításáról,
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű, az életkornak megfelelő tevékenységről, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játékról,
- életkornak megfelelő műveltség tartalmak közvetítéséről,
- az egészséges fejlődéshez és fejlesztéshez szükséges személyi, tárgyi környezetről, a környezettudatos magatartás formálásáról.

Az óvodai nevelésben alapelv:

- a gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet és megbecsülés övezi,
- a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermekek differenciált és egyéni képességeinek kibontakozását.
-

Az **óvodai nevelésünk fő célja**, hogy a gyermekek az óvodában boldogok legyenek. A sokoldalú képességfejlesztés segítségével a gyermeki személyiség egészére irányuló fejlődést biztosítsa, elősegítse, megteremtse ennek feltételrendszerét.

A gyermeket – egyéni sajátosságait figyelembe véve – eljuttatni az iskolai életmód megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintre, biztosítani az óvoda-iskola közötti átmenetet, sikeressége érdekében a beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonásokat fejleszteni. A nemzeti kisebbséghez tartozó gyermekek önazonosságának megőrzése, a multikulturális nevelésen alapuló integrált fejlesztés megvalósítása.

3. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Az óvodai nevelésünk, fejlesztésünk célja:

- a 3-7 éves korú gyermekek személyiségének sokoldalú fejlesztése az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével,
- a mozgás, a beszéd és a gondolkodás ritmusának kialakítása, összerendezése,
- a testi-lelki harmónia megteremtése a kommunikáció elősegítése érdekében,
- anyanyelvi képességek (beszédészlelés, - értés, kifejezőképesség) fejlesztése,
- anyanyelvünk szépségének, gazdagságának, ritmusának érzékeltetése, megtapasztalása,
- mozgással, cselekvéssel, különböző észlelő funkciók együttműködtetésével sokrétű tapasztalatszerzés biztosítása, képességek kibontakoztatása, és egyéni differenciált módon történő fejlesztése,
- a világ tevékeny, élményeken alapuló megismerése,
- folyamatos tevékenységek biztosítása a mozgás és játék centrikus napirend segítségével,
- a kudarc nélküli iskolakezdés elősegítése a megismerő tevékenységek, akarat
- tulajdonságok fejlesztése által,
- a gyermeki jogok tiszteletben tartása, óvó-védő, szeretetteljes, élménydús környezet biztosítása.

Intézményünkben az óvodai nevelés általános **feladata** az óvodáskorú gyermekek testi-, lelki szükségleteinek kielégítése, ezen belül:

- az egészséges életmód kialakítása,
- érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása,
- az anyanyelvi nevelés és értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

3.1 A TESTI – LELKI EGÉSZSÉGÉRT

Az egészséges életmód kialakítása:

A gondozást az óvodai életben alapvető tevékenységnek ismerjük el, mert a kisgyerek alapvető szükségleteit elégíti ki, amely elősegíti fejlődésüket, egészségük megőrzését, védelmét. Nagy hangsúlyt fektetünk a higiénés szokás-, és szabályrendszer kialakítására.

Az életritmus, a táplálkozás, a testápolás, az öltözködés, a mozgás, az edzés, a pihenés (alvás) megszervezésével, az ehhez kapcsolódó gyermeki tevékenységekkel és az ezen alapuló szokások kialakításával biztosítjuk, hogy a gyermekek az óvodáskor végére megfelelő önállóságra, önbizalomra tegyenek szert.

Napirendünkből kitűnik, hogy az egészséges életmód, életvitel szokásainak érdekében rendszeresen fogyasztanak a gyerekek gyümölcsöt, zöldséget és a nap bármely szakaszában biztosított a folyadékbevitel.

Testi szükségleteiket, mozgásigényüket kielégítjük, harmonikus, összerendezett mozgásuk fejlődését elősegítjük. Lehetőséget biztosítunk ahhoz, hogy saját testüket megismerjék, sokoldalú mozgástapasztalatot szerezzenek, folyamatosan fejlődjön egyensúlyérzékük.

A gyermekek ismerjék és sajátítsák el az egészséges életmód alakításában kitűzött feladatok egyes elemeit.

Egészségnevelési elvek megfogalmazása (személyi, tárgyi feltételek biztosítása, gyermeki tevékenységekben való megjelenítése a helyi adottságok figyelembevételével).

Az egészségnevelési és környezeti nevelési elveket:

- Testi-lelki egészség.
- Társas készségek fejlesztése.
- Környezettudatos magatartás fejlesztése.
- Természet és a társadalom harmóniája.

Egészséges életmód alakításában célunk:

Az egészséget alapvető értéknek tekintjük. A gyermeknek joga van egészségesen, testi-lelki harmóniában élni, s nekünk felnőtteknek pedig kötelességünk ennek személyi-tárgyi feltételeit megteremteni.

Az egészség megőrzésében, fenntartásában döntő szerepe van a helyes életmódnak:

- Az egészséges életmódra és életvitelre nevelés.

- Önmaguk és környezetük iránti esztétikum iránti igény alakítása.
- A gyermekek gondozása, testi szükségleteinek kielégítése, megfelelő egészségügyi szokások elsajátítása.
- Harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- Folyamatos testedzés, testi nevelés, prevenció, korrekció.
- Étkezési kultúra alakítása, erősítése.
- Környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása.

Az egészséges életmódra nevelés feladata:

Nagy hangsúlyt kap nevelőmunkánkban az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel „csíráinak elültetése”.

Az egészséges életmód igényének kialakulása érdekében biztosítjuk a gyermekek testi-lelki fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges biztonságos és szeretetteljes környezetet, szervezetük erejének, ellenálló képességének, teherbírásának, alkalmazkodóképességének növelését.

- Gondozási feladatok:
  - önálló testápolási szokások kialakítása,
  - önálló öltözködési szokások kialakítása,
  - önálló, helyes és kulturált étkezési szokások kialakítása,
  - pihenési szükségletek kielégítése.
- Egészségvédelmi feladatok:
  - igény kialakítása a környezet rendje, tisztasága és óvására,
  - kiegyensúlyozott, nyugodt életmód kialakítása,
  - higiénés szokások fejlesztése.
- Egészséges ételszemlélet, életvitel kialakításának feladatai:
  - a gyermekek szervezetének ellenálló képességének javítása,
  - a helyes testtartás javítása, elsajátítása, szükség esetén differenciált korrekciós speciális gyakorlatokkal (gyógy testnevelő segítségével),
  - helyes táplálkozási szokások kialakítása,
  - egészségmegőrző szokások kialakítása.

Az egészséges életmód alakításához biztosításához kapcsolódó feltételrendszer

- Tágas, világos óvodai helységek, csoportszoba.
- Természetes anyagból készült, könnyen tisztítható gyermekek méretéhez igazodó berendezési tárgyak.

- Higiénés esztétikus környezet.
- Napirend.
- Mosdóban: törölköző tartó, fogmosó tartó polc, szappan, WC papír, törölközők, körömkéfe, fogkefe, fogmosó pohár, fogkrém, tükör, fésű, az intimitást segítő térelválasztók, függönyök. Személyes tisztálkodási eszközök jellel ellátva
- Kulturált étkezéshez: tányérok, poharak, evőeszközök (megfelelő méretűek), kancsók, abroszok, hőtartó tálalóedények, tálcák, süteményes-desszertestálak, reszelők, vágóeszközök, kések, hűtőszekrény, mikrohullámú sütő, kenyeres kosár, stb.
- Öltözködés: jellel ellátott ruhásszák, egyéni polcok. Fogasok, öltöző szekrények, padok.
- Pihenés: jellel ellátott fektetők, ágyneműk.

Módszer, eszköz: törekszünk arra, hogy egészséges életvitelünkkel példát mutassunk, és a szülők szemléletét is tapintatosan formáljuk.

- Példamutató dolgozói magatartás, a gyermekek igényének megfelelő segítségnyújtás
- Kiegyensúlyozott élettempó biztosítása
- Korszerű táplálkozás biztosítása.

Az óvodapedagógus feladatai az egészségvédelem területén:

Testápolás:

- A helyes higiéniai szokások kialakítása, gyakoroltatása.
- A megfelelő kéz, arc, haj és szájápolás gyakoroltatása.
- A műveletek technikájának megtanulását, az önállóság kialakulását segíteni.
- A tisztálkodó szerek rendben tartását gyakoroltatni.

Étkezés:

- A kulturált étkezési szokások kialakítása, gyakoroltatása.
- A gyermekek egyéni szükségleteinek, igényeinek, ízlésének figyelembevétele.

A gyermekek részvételével az étkezés feltételeinek megteremtése:

- 3-4 éves korban önkiszolgálás, illetve kedvük és képességeik szerint „segítés” útján,
- 4-5 éves kortól a naposi feladatok folyamatos bevezetésével,
- 5-6,7 éves korban önálló naposi tevékenységek által,
- Az egészséges táplálkozás szokásainak alakítása.

Öltözködés:

- A gyermekek önállósági törekvéseinek elősegítése.
- A ruházatuk igazodjon egészségi állapotukhoz, edzettségükhöz, az időjárási viszonyokhoz.
- Az öltözködés esztétikája, illetve az öltöző rendjének, tisztaságának megőrzése, helyreállítása fokozatosan, biztosan váljon minden gyermek igényévé.

Pihenés:

- Kényszermentes alvás feltételeinek megteremtése.
- Biztosítjuk a csendet, a nyugalmat, a kényszermentes alvást.
- Az egyéni alvási igények figyelembe vétele.
- Folyamatos légcseré biztosítása.
- Az előforduló bevizelés tapintatos kezelése.

Edzés:

- A szabad levegőn való tevékenykedés biztosítása.
- A változatos mozgáshoz szükséges feltételek biztosítása.
- A különféle közegek megtapasztaltatásának lehetősége: víz, levegő, napfény, eső, szél, homok, kavics, fű, fa, jég, stb.
- Baleset megelőzési szabályok megismertetése, betartatása.

Környezettudatos magatartás alakítása

Célja: Környezettudatos, környezetre figyelő magatartásformák és szokások kialakítása.

Szokások, szokásrendszerek, viselkedési formák megalapozása. Fenntarthatóságra nevelés megalapozása, melynek fontos értékei az élet tisztelete, a hagyományok megőrzése, átmentésük a felnövekvő generáció számára.

Óvodapedagógus feladata:

- Komplex, tevékenységbe ágyazott ismeretszerzés előtérbe helyezése.
- Gyermeki kíváncsiság, érdeklődés, megismerési vágy kiaknázása.
- Gyermekek önálló véleményalkotásának segítése, döntési helyzetek létrehozása.
- Környezetkímélő, egészséget nem veszélyeztető anyagok használatának előtérbe helyezése.
- Szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás.
- Energiatakarékos életszemléletre nevelés.
- Személyes mintaadás

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

Óvodáskor végére szeretnénk elérni azt, hogy az önmagukkal kapcsolatos gondozási teendőket önállóan el tudják látni és beépüljön szokásrendszerükbe az egészséges életmód és életvitel igénye, szeretete.

- Önállóan végzik személyiségükkel kapcsolatos tisztálkodási, öltözködési teendőket.
- Igényükké válik a rendszeres testmozgás, képesek lesznek mozgásigényük szándékos irányítására.
- Igényükké válik a higiénés szabályok betartása, figyelnek saját külsejükre, ruházatuk rendezett, testük ápoltságot igényel.
- Igénylik környezetük rendjét.
- Az egészséges életmódhoz kapcsolódó helyes táplálkozási és higiénés szokások beépülnek a gyermek személyiségébe, pozitívan formálva azt.

3.2 HARMÓNIABAN ÖNMAGUKKAL ÉS A VILÁGGAL**Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés biztosítása**

Az érzelmi biztonság, az óvodapedagógus állandó jelenléte, figyelme jellemző sajátossága óvodai életünknek.

Az életkori sajátosságokból adódóan is az érzelmi meghatározottságot tekintjük óvodásaink viselkedésében, a felnőtthöz, a társakhoz való kapcsolataikban dominánsnak.

A szociális érzelmek kialakulása nagymértékben függ az óvodapedagógus és dajkáink modell szerepétől, óvodánk egész légkörétől.

A természetes élettér beszűkülése, a rohanó, a személyes kapcsolatot nélkülöző életmód a gyermekek érzékelésének, érzelmeinek sérülésével járhat. Szükség van a közös élményekre épülő, közös tevékenységek gyakorlására. Éppen ezért óvodai életüket úgy szervezzük meg, hogy minél több közös élményük lehessen társaikkal az óvodában és családtagjaikkal otthon.

A mindennapi mesét az érzelmi intelligencia fejlődése szempontjából is fontosnak tartjuk, hiszen az ezáltal kialakítható erkölcsi tulajdonságok –mint az együttérzés, segítőkészség, önzetlenség- a gyerekek életkorának megfelelően, a mesén keresztül válhatnak leginkább értelmezhetővé, elfogadottá.

A gyermeki érzelmek legteljesebben a játékban fejeződnek ki. Az egymással való kapcsolatteremtésükben vehetjük észre a változást, az újat, a visszaesést, a visszahúzódást, amely alapján személyiségüket fejleszthetjük.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő gyermekeknél egyéni bánásmóddal az érzelmi biztonság megteremtésére törekszünk, s ha ez létrejött, akkor fejleszthetjük csak a többi elmaradt képességet.

Az érzelmi nevelés- fejlesztés **céljai:**

- A gyermekek biztonságérzetének megalapozása, önbizalom erősítése
- Az együttéléshez szükséges készségek, képességek, jártasságok formálása
- A gyermekek jellemének alakítása
- Az érzelmek megjelenítési formái
- Szocializáció, társadalmi elvárások tudatosítása
- Hagyományaink ápolása, jeles napok feldolgozása

Az érzelmi nevelés – fejlesztés feladatai:

Feladatunk, a gyermek érzelmi életének mélyebb, teljesebb megismerése. Ennek első lépése a gyermekek fogadása, a szülőkkel való optimális kapcsolat kialakítása. Tekintettel arra, hogy gyermekeink különböző háttérű és kultúrájú családokból érkeznek, ezért kiemelt feladatunknak tekintjük még az egymás tiszteletére, elfogadására, segítségnyújtó viselkedésre való nevelést.

Erkölcsei- szociális érzelmek:

- barátságos, derűs kiegyensúlyozott csoportlétkör kialakítása,
- a felnőttekhez, gyerekhez való kötődési hajlam erősítése (gyermek-felnőtt, gyermek-gyermek),
- biztonságos normarendszer és szokásrendszer kialakítása, viselkedéskultúra kialakítása,
- erkölcsi, érzelmi és akarat tulajdonságok fejlesztése (különbözőségek elfogadása, humor, figyelmesség, egymás segítése, együttérzés, fegyelmezetttség, kooperáció, kitartás, nyitottság, felelősség, feladattudat, türelem),
- a nehezen szocializálható, lassan fejlődő, alacsony fejlettségi szinten álló gyermekek speciális fejlesztése, szükség esetén szakember bevonása.

Esztétikai érzelmek:

- a művészet szépsége iránti fogékonyság kialakítása (ének-zene, vers-mese, rajzolás, mintázás, műalkotások),
- a környezete szépségének felfedezése.

Intellektuális érzelmek:

- konfliktushelyzetek megfelelő kezelése,
- szabad önkifejezés biztosítása,

- kommunikáció, metakommunikáció fejlesztése,
- egymás iránti tolerancia fejlesztése.

Módszer, eszköz: fontos az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családi légkör megteremtése a befogadástól az óvodáskor végéig az iskolába kerülésig.

- Sok közös élmény, tevékenység szervezése, közös együttlét, közösen végzett munka.
- Napirend szerinti tevékenységek (játék, munka, nevelés-oktatás) biztosítása.
- Az óvodapedagógus a gyermek számára minta. A csoportban minden gyermek érezze az óvodapedagógus elfogadó, segítő magatartását.

Egyéni bánásmód a közösségi életben

- A gyerekek fejlődési tempója, nevelési körülményei eltérőek. Az egyéni bánásmódunkkal biztosítjuk, hogy gyermekeink a rájuk jellemző sajátos vonásoknak megfelelően váljanak a közösség tagjává.
- Az egyéni bánásmódot az óvodai életünk mindennapi területén minden gyermekre – a hátrányos helyzetű gyermek speciális fejlesztése során is érvényesítjük.

Közös élményeink:

- Óvodánk a gyermekközösség kialakítása, fejlesztése során a szülők közösségével együttműködve végzi nevelőmunkáját.
- Célunk, biztosítani a gyermekek számára a tevékenységeknek és a társas kapcsolatoknak azt a rendszerét, amelyben személyiségfejlődésük pozitív irányba mutat.
- Kiscsoporttól kezdve fokozatosan alakítjuk ki azokat a hagyományokat, szokásokat, amelyeket egy-egy csoport sajátos életmenetében saját maga hoz létre.
- Közösen készülünk az ünnepekre (Mikulás, Karácsony, Farsang, Húsvét, a Föld napja, Arany nap, Anyák napja, kirándulások, idősek ünnepein való részvétel). Az ünnep fényét emeli az alkalomhoz illően feldíszített óvoda. Kirándulni, könyvtárba, múzeumba a szülőkkel együtt megyünk. A gyerekek születésnapját, névnapját minden csoport megünnepli (tortát rendelünk, ajándékot készítünk, kedvenc meséjét mondjuk el). Ezek a programok segítik a gyermekek közösségi érzésének erősítését, és a szülők közösség alakulását.
- Ezek az érzelmek erősítik az összetartozást, segítik az egymásra való odafigyelést.

Közösségi nevelés - szocializáció

A **szocializáció** legáltalánosabban a „társas-társadalmi lényé válást” értjük. Ezért **számítanunk kell arra, hogy** lesznek gyermekek, akik nehezebben szocializálódnak (illeszkednek a közösségbe, nehezebben tartják meg a közösség szabályait), lesznek lassabban fejlődők, alacsonyabb értelmi szinten állók, érzelmileg "sérültek" vagy higiénésen elhanyagoltak, és mások, akiknek harmonikus életvezetéséhez az óvónőnek sokkal több egészségpedagógiai ismeretre, érzelmes kapcsolatra, sajátos törődésre van szüksége.

Az óvodapedagógus feladata az érzelmi nevelés területén

- A szeretet és kötődés képességének fejlesztése.
- A mások iránti tisztelet, megbecsülés érzésének fejlesztése.
- Az élménybefogadás képességének fejlesztése.
- Az érzelmek kifejezőképességének fejlesztése.
- Az ösztönök és az érzelem irányításának fejlesztése.
- Az érzelmi zavarok tompítása, leépítése.
- Erkölcsi szokás-és szabályrendszer képességének fejlesztése.
- Biztonságos, nyugodt, félelemmentes óvodai mindennapok biztosítása, amiben lehetőség kínálkozik a gyermekek közötti, valamint a gyermekek és a felnőttek közötti minél gyakoribb kontaktusfelvétellelre.
- A gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együttjátás, együttdolgozás képességének kialakítása.
- A felnőttekkel és a gyerekekkel kapcsolatos viselkedési szokások kialakítása, gyakorlása.

Az érzelmi és erkölcsi nevelés és a szocializáció biztosításához kapcsolódó feltételrendszer:

Apró ajándék készítése: (óvodába érkezéskor a gyermek születésnapjára, névnapjára, Mikulásra, karácsonyra, gyermeknapra).

Személyes tárgyak elhelyezésére „kincses kosárban”, vagy „kincses ládában”.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére: Az iskolába lépéshez szükséges akarati tulajdonságok is a közös játékban, tevékenységekben formálódnak, alakulnak. Óvodáskor végére célunk elérni azt, hogy gyermekeinkben kialakuljanak az erkölcsi (figyelmesség, segítőkészség, önzetlenség), és akarati tulajdonságok (önállóság, önfegyelem,

kitartás, feladat - és szabálytudat), melyek képessé teszik őket arra, hogy az iskolai közösségbe zavartalanul beilleszkedjenek.

- A gyerekek szívesen járnak óvodába, szívesen játszanak együtt.
- Igényükké válik a helyes viselkedés szabályainak betartása.
- Szociálisan éretté válnak az iskolakezdésre.

Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése

Célunk: Óvodánk egyik fő célja az egyéni, differenciált nevelés megvalósítása. A hátrányos helyzetű gyermekeknek ugyanolyan esélyeket biztosítani, mint a többi gyermeknek. Feltárni a fejlődés lemaradásának hátterét, és az előforduló veszélyeket.

Feladatunk: A megfelelő kapcsolatteremtés kialakítása mind a gyermekekkel, mind az érintett szülőkkel. Az érdeklődés fenntartását a helyes motiválással érheti el sikeresen a pedagógus.

Ezért figyelembe kell venni a gyermek életkori és egyéni sajátosságait, valamint a sajátos nevelést igénylő gyermeknek eltérő fejlődési ütemét ahhoz, hogy az esetleges potenciális tanulási zavarokat kiszűrhesse és megelőzhesse.

Feladata továbbá a pedagógusnak a helyes, példaértékű verbális kapcsolat kialakítása. (Üdvözlés, elköszönés; érdeklődés kialakítása gyermek-gyermek, és gyermek-felnőtt közötti kapcsolatoknál). A pedagógus igyekszik fejleszteni a gyermekben érzelmei verbális kifejező képességét (csodálat, elismerés, öröm, szomorúság, bánat.) Mindezekkel a helyes kapcsolatteremtés fejlődését segíti elő.

Mindezt helyes és szakszerű fejlesztéssel, a családi helyzet rendszeres felmérésével és a gyermek pontos megfigyelésével érheti el a pedagógus.

A nehezen szocializálható lassabban fejlődő gyermekek (érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült) hátrányos helyzetű valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelés speciális ismereteket, sajátos törődést igényel.

Szükség esetén megfelelő szakember közreműködése a nevelésben (pszichológus, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, logopédus).

Egyéni bánásmód a közösségi életben

- A gyerekek fejlődési tempója, élet és nevelési körülményei eltérőek. Különböznek egymástól testi, idegrendszeri sajátosságaikban, értelmi képességeik, nyelvi kifejezőkészségük, társas magatartásuk érzelmeik, aktivitásuk terén. Az egyéni

bánásmódunkkal biztosítjuk, hogy gyermekeink a rájuk jellemző sajátos vonásoknak megfelelően váljanak a közösség tagjává.

- Az egyéni bánásmódot az óvodai életünk mindennapi területén minden gyermekre – a hátrányos helyzetű gyermek speciális fejlesztése során is érvényesítjük.

3.2.1. Hagyományaink, ünnepeink

Az ünnepek, hagyományok jelentős alkalmak a gyermekek és az óvoda életében. A közös élmény erejével megteremtjük a hagyományokat, és közel hozzuk a szűkebb és tágabb környezetünk eseményeit. Az ünnepekkel közvetítjük egyetemes és nemzeti kultúránk értékeit, a jeles napok kapcsán felidézzük a népi hagyományokat.

Szüksége van gyermeknek, felnőttnek egyaránt arra, hogy az ünnep és a mindennapok elváljanak egymástól. Az ünnep fényét emeli a feldíszített óvoda, az ünneplőbe öltözött gyerekek és felnőttek, a meglepetések, és az ajándékozás öröme.

Az érzelmi ráhangolódást biztosítjuk az aktuális mesékkel, versekkel, dalokkal, játékokkal. Minden ünnepet hosszas előkészület vezet be, maga az ünnep sokszor nem az óvodában teljesedik ki.

Óvodánkban az ünnepeket a szülők javaslatainak figyelembevételével és részvételével szervezzük és bonyolítjuk.

Október Október 2. Állatok Világnapja
Tökfesztivál, Halloween

December Mikulás: Meglepetésszerzés.
Adventi készülődés, koszorú készítése.
Karácsony: Ráhangolódás az ünnepre. Ajándékkészítés, népszokások felelevenítése, betlehemezés. Szülők is részt vesznek az ünnepi készülődésben.

Február Farsangi multság: Zenés, táncos maskarázás.
Február 2. Vizes Élőhelyek Világnapja

Március Márc. 15. Nemzeti jelképeink megismerése, felkeresése.
Tavaszi állatsimogató (nyuszi, bárány)

Április Húsvéti előkészületek, tavaszi verselés
Április 22. A Föld Napja

Május Anyák napja: A csoportok egyéni elképzeléseik szerint teremtenek meghitt körülményt a köszöntéshez.

Május 10. Madarak és Fák Napja

Június Gyereknap: Programja változó. Kirándulás vagy műsoros előadás, szórakoztató rendezvény a gyermekek részére.

Nagycsoportosok búcsúztatása: A kicsik ajándékkal búcsúztatják a nagyokat. Az iskolába készülők verses, énekes összeállítással búcsúznak.

Június 5. Környezetvédelmi Világnap.

A gyermekek születés vagy névnapját megünnepeljük a csoportokban.

Az ünnepekkel kapcsolatos óvodapedagógusok feladatai

- Az ünnepek emelkedjenek ki az óvoda mindennapjaiból, de előzményei illeszkedjenek a gyermekek természetes életmenetébe.
- Tevékeny várakozás előzze meg.
- A gyerekek is vegyenek részt az előkészületben (teremrendezés, ajándékkészítés, ünnepi ruha).
- Az ünnep hangulatát emelheti a felnőtt közösség „ajándéka” (bábozás, közös éneklés, színházi előadás).
- Az óvodapedagógusok és a dajka közösen tervezzék és szervezzék meg a feladatokat.

3.3 AZ ÉRTELEM ÉBREDÉSE

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Óvodáskorban a megismerés folyamata még cselekvéshez kötött, tehát ez által fejleszhető.

A fejlesztés lényege a játék, az érdeklődésre, kíváncsiságra alapozott változatos tevékenység, a mozgás közben történő tapasztalatszerzés, amely a kisgyerekek számára öröm. Ez biztosítja, hogy játékosan, kreatívan kísérletezve tapasztalja meg önmagát és a világot.

3-7 éves korban a gondolkodás és a beszéd együtt fejlődik. Elengedhetetlen, hogy a nyelvi fejlesztés minden esetben kísérője legyen a megismerésnek. A beszéd-készség területén lemaradt gyerekeket mindig motiváljuk gondolataik kifejezésére, külön kérdésekkel segítsük a gondolkodás-beszéd globális egységének fejlődését.

A nyelvi kíséreléssel –tehát a tapasztalt, észlelt, megfigyelt dolgok, jelenségek megnevezésével- biztosítjuk azt, hogy ezek tudatos, szimbolikus formája beépüljön a gyermek ismeretei közé, s hogy majd ezekkel gondolkodási műveleteket végezzen.

A beszédkedv felkeltése és fenntartása érdekében mi, felnőttek (szülők és pedagógusok) a gyermeket érdeklődéssel hallgatjuk, kérdéseikre pontos, hiteles választ adunk, tartózkodunk a homályos, vagy félrevezető magyarázatoktól, vállaljuk a „nem tudom”-ot is.

Az óvodában az értelmi képességek közül a legsokoldalúbban a képzelet fejlesztésére adódik lehetőség. A játék, a mese, a bábozás, a vizuális tevékenység ennek fontos eszköze.

Valljuk, hogy a mozgás – cselekvés- megismerés- nyelvi megfogalmazás és rögzítés egymással szorosan összefüggő láncolatot alkot, és ha ennek bármelyik elemét fejlesztjük, elősegítjük a többi fejlődését is.

A fejlődés azonban itt sem azonos tempóban halad. Egyesek hosszabb ideig képesek a figyelmüket összpontosítani, mások emlékezetük tartósságával tűnnek ki.

A nevelés-fejlesztés célja:

A gyermek értelmi képességeinek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) fejlesztése. A nyelvi kultúra alapjainak lerakása.

- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés.
- Beszélő környezet kialakítása, helyes minta, helyes szabálykövetéssel a nevelőmunka teljes egészével.
- Az értelmi nevelés során valósuljon meg a gyermek értelmi képességének fejlesztése, ismereteinek gazdagítása és rendszerezése.
- Differenciált, egyéni képességek szerinti fejlesztés.
- Önálló gondolkodásra nevelés, döntési képesség fejlesztés.

A nevelés – fejlesztés feladata:

- A sokrétű tapasztalatszerzés érdekében, sokrétű játék- és mozgáslehetőség biztosítása, amely során a gyermek megismerheti az őt körülvevő világot.
- Felismerhet, keresgélhet, felfedezhet és ez által új ismeretekre tehet szert, személyisége alakulhat, fejlődhet.
- Észrevenni a lassúbb értelmi fejlődésű gyerekeket, illetve elmaradása területét és fejleszteni azt épp úgy, mint a kiemelkedő képességű társaikat. A tehetséges gyerekeknél feladatunk a kiemelkedő terület megőrzése, illetve fejlesztése, ám túlzott hangsúlyozása kerülendő.
- A figyelemfejlesztése, az ismeretek, jártasságok, készségek tudatos elsajátítása a gyermekek tanulásában, egyéni fejlődési ütemének megfelelően.

- A gyermekek utánzására, kíváncsiság vágyára alapozva az érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, kreativitás fejlesztése.
- A gondolkodás fejlesztésében a problémamegoldás tevékenységekben való fejlesztése elengedhetetlen.

Kognitív képességek fejlesztése:

- vizuális észlelés, alakítás és formaállandóság (alap, forma, szín, rész, egész viszony),
- téri tájékozódás (irányok, viszonyok),
- keresztcsatornák fejlődése,
- feladatmegoldó képesség,
- gondolkodási műveletek (következtetés, általánosítás, összehasonlítás, különbség-azonosság),
- verbális, vizuális memória és a figyelem tartósságának fejlesztése.

Óvodáskor végére kialakítjuk a képi gondolkodásmód mellé a fogalmi gondolkodás alapjait, az érzékelés és észlelési folyamatot tovább differenciáljuk. Kialakul a téri tájékozódás, térészlelés, testsémák ismerete. Megjelenik a szándékos figyelem és a folyamatos, egybefüggő beszéd. Ezek kialakulása az iskolába lépés elengedhetetlen feltétele.

Módszer, eszköz:

- Az egyéni fejlődés biztosításához szükséges az óvodapedagógusi minta, példa.
- Kommunikációs helyzetek teremtése
- Játékos beszédfejlesztéssel, gyermekek sikerélményhez juttatása, beszédöröm biztosítása.
- A nyelvi képességek fejlesztése terén leghatásosabb eszköznek a mesét, a verset, a bábozást és a dramatikus játékot tartjuk.
- Megfelelő motivációval, érzelmi ráhangolással, indirekt módszerek alkalmazásával, komplex módon történik a fejlesztés.
- Sokoldalú tapasztalatszerzés lehetőségének biztosítása.

Óvodapedagógus feladata az anyanyelvi és értelmi nevelésben

- Az óvodapedagógus beszéde szép, példaértékű legyen, beszédében törekedjék a szemléletességre, képszerű kifejezések alkalmazására.
- Kísérje figyelemmel a gyermekek beszédértési, beszédtechnikai szintjét.
- Szükség esetén megfelelő szakember bevonását kérje.
- A beszéd alapját belső képalkotás folyamatának elősegítése változatos tevékenységekkel, tapasztalatszerzéssel, verbális megerősítéssel.
- Beszélgetésre alkalmas nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megvalósítása.

- Beszédöröm biztosítása: arra nevelni a gyermekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket.
- Lehetőséget teremteni minden gyereknek a folyamatos beszéd gyakorlására.
- Képesé tenni a gyermeket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni.
- A gyermek szókincsének folyamatos bővítése.
- A beszédszínvonal emelése olyan formában, hogy a gyermekek képesek legyenek a nyelvi kifejezés eszközeit variálni.
- Beszédértés és a beszédtechnika fejlesztése, a helyes kiejtés gyakorlása.
- A gyermeki kérdések inspirálása, megválaszolása.
- Biztosítsa minél változatosabb, többfajta tevékenység egy időben történő gyakorlásához a megfelelő feltételeket (idő, hely, eszköz, ötlet).
- A tevékenységek megszervezésében támaszkodjon a gyermekek tapasztalataira, a gyermekek aktuális élményvilágára.
- Élmények nyújtásával segítse elő a minél sokrétűbb és minél komplexebb tevékenységformák kialakulását.
- Folyamatosan biztosítsa a gyermek számára a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségeit.
- Folyamatos megfigyelés útján alkosson tiszta képet a gyermek meglévő képességeiről, ennek ismeretében törekedjen a képességek fejlesztésére.
- A kiemelkedő képességű és rész-képességek fejlődésében elmaradt gyermekekre egyénre szabott fejlesztési tervet készítsen, és ez alapján fejlessze a gyermeket.
- Minden gyermek képességét önmagához – a saját lehetőségeihez – viszonyítva igyekezzon fejleszteni.
- Értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás).
- A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának sokoldalú érdeklődésének kielégítése.
- Lehetőséget kínálni a gyermekek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit.
- A gyermekek egyéni érdeklődésnek megfelelő tevékenységek biztosítása.
- A gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése.
- Olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtson segítséget a gyermeknek, amelyben saját teljesítőképeségét is megismerheti.

A fejlesztés várható eredménye az óvodáskor végére

- Fejlődjön beszédképességük, gazdagodjon szókincsük, érzelmeket kifejező kultúrájuk.
- Megfelelően tudják megfogalmazni gondolataikat, érthetően fejezzék ki magukat.
- Erősödjön szándékos figyelmük, fantáziájuk, képzeletük, gondolkodásuk.
- Tudják figyelmüket meghatározott ideig ugyanarra összpontosítani.
- Szókincsük váljon gazdaggá, fejlődjön kommunikációs képességük, összetett mondatokban, árnyaltan beszéljenek.
- Időbeliséget és téri irányokat tudjanak beszédben kifejezni.
- Életkoruknak megfelelően képesek legyenek élményeiket, gondolataikat minél színesebben kifejezni, társaikkal megosztani.
- Legyenek képesek átélt élményeiket felidézni, saját szavaikkal kifejezni.

4. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI**4.1 Személyi feltételek**

Óvodánkban a pedagógiai munka kulcsszereplője az óvodapedagógus. Jelenléte a nevelés időtartamában fontos feltétele a minőségi óvodai nevelésnek.

Óvodánk dolgozóinak létszáma: 3 óvodapedagógus, 2 technikai dolgozó. Szükségnek megfelelően pszichológus, logopédus és gyógytornász külső munkatársként segíti a pedagógiai munkát.

Az óvónő – gyermek kapcsolatában, óvodáskorban igen erőteljes az érzelmi kötődés, meghatározója a szocializációnak, amelynek két szempontból is kiemelkedő szerepe van. Egyrészt, mint modell, mert érzelmi indíttatású mintakövetésre sarkall, szerepátvételre, azonosulásra késztet. Másrészt szakmai kompetenciája, módszertani felkészültsége birtokában szervezi a gyermekek különféle élettevékenységeit, alakítja környezetét. Az óvodapedagógusok felsőfokú szakirányú végzettséggel rendelkeznek. Az óvoda teljes nyitva tartása alatt a nevelőmunkát az óvodapedagógus látja el.

Óvodapedagógusokkal szembeni elvárásunk:

Személyiségvonásaiban jelenjen meg az empátia, a tolerancia, a kedvesség, hitelesség és a pedagógiai optimizmus. Fogadja el a másságot. Legyen igénye az önművelésre. Képviselje a gyermekek érdekeit, küszöbölje ki a gyermekekre ható ártalmakat. Nyerje el a szülők bizalmát, ezáltal oldottabban beszélnek gondjaikról. A feladatokat differenciáltan a gyermekek eltérő fejlődési ütemének megfelelően tervezi. A fejlesztéshez egyéni fejlesztési tervet készít.

Az óvodavezető az adminisztrációs feladatokat is ellátja a gyermekcsoportban elvégzett nevelőmunkája mellett, és napi kapcsolatban áll a szülőkkel.

Az óvodavezető felelős az intézményben folyó pedagógiai, tanügy igazgatási és önértékelési feladatokért. Támogatja a minősítési és tanfelügyeleti eljárásokat. Megszervezi és ellenőrzi az önértékelési folyamatot. Menedzseli az óvodát. Biztosítja a működéshez szükséges feltételeket a fenntartó jóváhagyásával.

Szakképzett dajka és egy tapasztalt kisegítő munkatárs segíti pedagógiai munkánkat. Tevékenységükkel hozzájárulnak az óvodai nevelés eredményességéhez, programunk alapelveit, céljait, feladatait ismerve.

Számukra is váljanak fontossá a kiemelt helyen szereplő tevékenységek. Ismerjék meg a csoport szokás- és szabályrendszerét. A gondozási feladatok ellátásában a dajka és a technikai munkatárs szerepe nélkülözhetetlen.

A dajka biztosítja az óvoda és az óvodaudvar rendjét, tisztaságát.

Óvodánkban heti 1 alkalommal, illetve igény szerint logopédus foglalkozik az arra rászoruló gyermekekkel. Munkáját sokra becsüljük, tevékenységével a mi munkánkat is segíti az anyanyelvi fejlesztés terén. Szeretnénk elérni, hogy a mozgásfejlesztés, a mondókázás, verselés, mesélés, az anyanyelvi játékok, nyelvtörők hatására évről-évre kevesebb beszédhibás gyerek legyen az óvodában.

A felnőtt-gyermek kapcsolatának alapvetően fontos követelménye, hogy az óvoda valamennyi dolgozójának magatartása legyen határozott, következetes, barátságos, szeretetteljes, őszinte, minden gyermek iránt elfogadó és toleráns, tehát mintaértékű.

4.2 Tárgyi feltételek

Óvodánk Budapest II. kerületében, Solymár község határában, a Budai Természetvédelmi Terület közvetlen szomszédságában, családi házas környezetben helyezkedik el. Akadálymentesített, kulturált környezetben, autóval és tömegközlekedéssel egyaránt könnyen megközelíthető.

Az óvoda helységei: csoportszoba a hozzá tartozó mosdó, öltöző, a saját főzőkonyha és a közös előtérből nyíló fejlesztőszoba, tornaszoba. Valamint az orvosi szoba az elkülönítővel együtt. Itt kapott helyet továbbá a felnőtt öltöző és a felnőtt mosdó.

Az óvoda helyiségeit, udvarát, kertjét, berendezését úgy alakítottuk ki –és alakítjuk folyamatosan-, hogy az szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfeleljen testméreteiknek, biztosítsa egészségük megőrzését, lehetővé tegye mozgás- és játéki igényük kielégítést, és harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vegye őket körül.

Fontosnak tartjuk, hogy az óvodába belépőt esztétikus látvány fogadja, az első benyomása kedvező legyen, ezért az előteret gyermekmunkákkal díszítjük az évszaknak, vagy egy-egy ünnepnek megfelelően.

A közeli sportcentrum teszi lehetővé, hogy a mozgásfejlesztésre igazán nagy hangsúlyt fektessünk, s ide rendszeresen bejuthassanak a gyerekek. A szervezett mozgást a tornaszobában heti beosztás szerint folynak.

Az óvodaudvar megfelelő méretű, javarészt füves terület, amely szintén alkalmas a gyermekek mozgási igényének kielégítésére.

Célunk, hogy az udvari játszóeszközök számát növeljük, olyanokat szerezzünk be, amelyek természetes anyagból készültek, s a nagymozgások fejlesztését lehetővé teszik.

A csoportszobák berendezése és a játékeszközök zömmel természetes anyagból készültek. Olyan kuckókat, sarkokat alakítottunk ki, amelyek a csoportszobában is lehetővé teszik a mozgást, és a különféle játéktevékenységeket egyaránt. A mesesarok puha anyagokkal, fali dekorációval megfelelő hangulatot teremt a mesék, a versek emocionális befogadásához.

Az étkezés kulturált környezete, a kényelmes fektetők az egészséges életmód, életvitel szokásainak kialakítását szolgálják.

Könyvtárunkat folyamatosan bővítjük. Távlati tervünk a pedagógiai, pszichológiai, módszertani kiadványok pótlása, folyamatos tájékozódás és tájékoztatás.

Az óvoda tárgyi környezete – a mindenkori előírásokkal összhangban - megfelelő munkakörnyezetet biztosít a pedagógusok és a gyerekek számára egyaránt, hogy céljaikat megvalósíthassák. Óvodánk rendelkezik a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel:

- felszereltsége biztonságos, a baleset- megelőzését szolgálja,
- biztosít megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak,
- megteremti a lehetőséget a szülők fogadására.

Az óvodában dolgozók létrehozták a gyermekek fejlesztését és nevelését támogató, biztonságos, jól felszerelt környezetet. Az óvoda minden területén biztosított a vidám meghitt gyermeki játék lehetősége.

Az épületben biztosított a dolgozóknak megfelelő munkakörnyezet, van lehetőség megfelelő körülmények között a szülők fogadására.

Óvodánk eszköztáráról:

Az óvoda rendelkezik a pedagógiai program megvalósításához szükséges helyiségekkel és tárgyi feltételekkel.

A gyermekek által használt tárgyi felszerelések számukra hozzáférhetően vannak elhelyezve. Felszereltsége megfelel a gyermek változó testméretének, egészségük megőrzése érdekében biztonságos, a baleset-megelőzést szolgálja.

Biztosítja a megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak.

Megteremti lehetőséget a szülők fogadására.

A gyerekek fejlesztéséhez használt eszközök:

a.) A játéktevékenység eszközei:

- Építő, konstruáló játékok: különféle építőkockák, fakockák, lego-duplo, közlekedési eszközök fából, hozzátartozó állatokkal, fákkal, épületekkel, fém autók hozzá a szőnyegre felragasztható autópályával.
- Értelmező játékok: kártyák, puzzle (foglalkozások, évszakok, tevékenységek-foglalkozások), memória, dominó, pótyi, fűzőcske, és egyéb életkornak megfelelő társas- és fejlesztőjátékok.
- Mozgásos játékok: wesco torna eszközök, ugrókötel, karika, labda (több méretben és fajtában)
- Szerepjátékok: konyhabútor, hozzá edények, élelmiszerek, asztal, székekkel, babaágy, babakocsi, babák és egyéb kiegészítő eszközök. Faláda különböző szerepekhez ruhákkal, kiegészítőkkal.

b.) Az óvodai tanuláshoz szükséges fejlesztési eszközök:

- Vizuális neveléshez: rajzlapok kis és nagy méretben, vékony és vastag ceruza, filc, zsírkréta, megfelelő mennyiségű ecset, vízfesték, színes papírok, kartonok, krepp papír, gyöngy és egyéb díszítő eszközök, textíliák, fonalak, a természetben fellelhető és begyűjthető anyagok (kövek, termékek, növények).
- Mozgásfejlesztéshez: megfelelő számú labda, babzsák, karika, zsámoly, pad, tornaszőnyeg. Akadálypályák építéséhez wesco eszközök.
- Matematikai tapasztalatok fejlesztéséhez: minimatt készlet, különböző sík és térbeli idomok eltérő méretben, síkidomokkal megismertető Ravensburger játékok. Felhasználhatóak itt még a csoportszobában található építőjátékok.
- Zenei neveléshez: felnőtt és gyermek dobok, zenei háromszög, sípok és furulyák, cintányér, xilofon, különböző ritmus hangszerek (rumbatök, csörgők, csettintők, stb..)

- Irodalmi neveléshez: kéz és ujjbábok, szemléltető képek, meseillusztrációk, leporellók, mesekönyvek színes választéka, színezők.
  - Szakkönyvek: minden olyan könyv, mely segíti az óvodai nevelés eredményességét. Verses kötetek magyar és angol nyelven, folyóiratok, módszertani kötetek, szakmai könyvek.
- Eszközeink alkalmasak az egyéb okból lemaradt gyermekek és a tehetséges gyermekek differenciált fejlesztésére.

4.3 Az óvodai élet megszervezése

Óvodánkban 25 fős létszámmal délelőtti folyamán, szükség esetén 2 csoportban működik.

A fejlesztő szoba mérete és elhelyezkedése lehetővé teszi, hogy a vegyes életkorú csoportot megoszthassuk a fejlesztő foglalkozásokhoz. 3-5 éves és 5-7 évesek részben osztott csoportjainak nagy előnye az, hogy a kicsik kezdeményezéseinek a nagyobbak átélhetik az ismétlés és a „már tudom” örömét, míg a fejlettebb, érdeklődőbb kicsik részt vehetnek a nagyok komplex foglalkozásain és azt a maguk szintjén dolgozhatják fel.

Napirend, hetirend: a csoport óvodapedagógusai alakítják ki a gyermekek biológiai életritmusának megfelelően a folyamatosság figyelembevételével. Különös tekintettel a játék hangsúlyozott szerepére. A stabilitást, a rendszerességet a visszatérő pontok jelentik.

Napirend

A gyerekek egészséges fejlődéséhez a napirend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú tevékenységformák megtervezésével. A rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyerekekben.

A napirendet nem bontjuk kis időszegletekre, mivel a játékot alapvető és legfőbb tevékenységformának tekintjük.

Bár külön nem jelöljük a napirendben, de az egyéni bánásmód áthatja az összes tevékenységünket. Kiemelt figyelmet fordítunk a gyerekekről gyűjthető tapasztalatokra, megfigyelésekre (főleg a projekt tervekben).

Ajánlott napirend:

7:30 – 11:00 SZABAD JÁTÉK, párhuzamosan is tervezett differenciált tevékenység a csoportszobában, vagy a szabadban.

Gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés, öltözködés).

Közben: 8.30-9.00 folyamatos reggeli

Mindennapos frissítő mozgás vagy tervszerűen kötött mozgás (teremben, tornaszobában, vagy a szabadban).

Mesehallgatás

Játékba és tevékenységbe ágyazott, a gyermekek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak közvetítése

Tevékenységekben megvalósuló tanulás

Verselés, mesélés

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Mozgás

A külső világ tevékeny megismerése

Matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése

Az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenység a szabad levegőn

Gyümölcs/rostoslé fogyasztás,

11:00 – 12:00 Külső világ tevékeny megismerése, természetben kirándulás, farm program.

12:00- 15:30 Gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés, pihenés).

Uzsonna, gondozási feladatok (tisztálkodás, öltözködés).

15:30- 17:30 JÁTÉK, párhuzamosan végezhető tevékenység a szülők érkezéséig.

Az Alapító Okiratban meghatározott óvodai nyitva tartás figyelembevételével!

A napirend rugalmas kezelése lehetővé teszi az előre nem tervezett, de a gyermekek személyiségfejlődését szolgáló események beillesztését.

5 éves kor után a pihenő idő csökkenthető. Ebben az esetben olyan csendes tevékenységet szervezünk, amely a még pihenő gyermekeket nem zavarja.

A tevékenységek megszervezésénél fontos szempontnak tartjuk a kötetlenség és a folyamatosság biztosítását.

A fenntartó a szülők igénye alapján minden évben meghatározza a nyitva tartás idejét, amit a házirendben és az éves munkatervben rögzítünk.

Nyáron szervezett, tervezett udvari élet folyik az óvodában.

Tervezés

Dokumentálással kapcsolatos feladatok

– Felvételi és mulasztási napló

A gyermekek személyes adatain kívül, a gyerek jelenlétét, ill. hiányzását rögzíti.

– Csoportnapló

- Tartalma megfelel a törvényi előírásoknak, illeszkedik a pedagógiai programhoz.
- Kötelező adatok a csoportról, gyerekekről.
- Befogadási terv és értékelése.
- Nevelési terv: Magába foglalja a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelő szokás-szabályokat féléves bontásban, egységes pedagógiai nyelvezettel, módszertani szabadsággal, melyben érvényre jut a gyermeki személyiség feltétel nélküli elfogadása, szeretete, tisztelete.
- Értékelése félévente.
- Magában foglalja a gyermekbalesetek egészség megelőzését szolgáló szokás-szabályrendszert.
- Éves tanulási terv.
- Tervek a nevelési évben tervezett tanulási terv alapján, heti lebontásban készül. Része a képességfejlesztés, kompetencia fejlesztés. Reflexiók.
- Szervezési feladatok: a tematikus tervhez kapcsolódó szervezési feladatok segítik a pedagógus tervszerű munkáját.

– Gyermek-fejlődési napló

- Tartalmazza: Anamnézist; a gyermek egészségi állapotával kapcsolatos dokumentumokat; családlátogatás, beszoktatás tapasztalatait; fogadóórák témáját és alkalmait; szülői tájékoztatás idejét, tartalmát.
- Belépéskor, utána félévente dokumentáljuk a gyermekek aktuális fejlettségi fokát, egyéni fejlődési ütemét, értelmi, beszéd, hallás, látás, mozgásfejlődését. A fejlődést elősegítő intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat.

– Önértékelési dokumentumok

Az elvárás rendszer, kérdőívek, interjúkérdések, önértékelés, feljegyzések a csoportlátogatásról, jegyzőkönyvek, önfejlesztési terv.

4.4 Óvoda kapcsolatai

4.4.1 Család - óvoda

Az óvodának a legszorosabb és egyben legfontosabb kötődése az óvodás gyermekek családjával való kapcsolattartás. Az óvodai nevelés a családi nevelésre épül. Nevelési eredményességünk a család szokásrendjének szűrőjén keresztül érvényesül. A gyermek harmonikus fejlődése e kettő összhangján múlik.

A szülő és az óvónő közös érdeke a gyermek problémamentes fejlődése otthon és az óvodában egyaránt. A napi szülő-óvónő találkozás a hatás – ellenhatás rendszerében zajlik. Előfordul, hogy az óvónőnek meg kell oldani az előnyökért harcoló túlzott szülői aktivitás problémáját, vagy meg kell nyernie a gyermeke iránt elfogult, óvónővel szemben bizalmatlan magatartású szülőt. Egyre gyakoribb jelenség a családban végbemenő funkcionális változás, az átmeneti vagy tartós hátrányos helyzet. Ilyenkor az óvoda igyekszik korrigálni a nevelésben jelentkező hiányosságokat. A kölcsönös bizalomra épülő szülő-óvónő kapcsolat nem egyszerű és nem könnyen kialakítható – meg kell dolgozni érte. A jól működő kapcsolatban az óvónő is érdeklődő magatartásával követi a család életvitelét. Így tud segítőtje és partnere lenni a szülőnek. Folyamatosan tájékoztatja a gyermekével történt eseményekről, fejlődéséről.

4.4.2. A kapcsolattartás formái:

4.4.2.1.Családlátogatás: A szülő igényéhez igazodik.

4.4.2.2.Beszoktatás

Folyamatos, fokozatos, „anyás”, a gyermek szükségleteit követő. A szülő gyermekével aktívan részt vesz az óvodai tevékenységekben. Tapasztalataink szerint ideális időtartam két hét. Erre azért van szükség, mert minden esetben új környezettel, emberekkel, szokásokkal találkozik a gyermek. Ez meghatározza a későbbi közösségi élet alakulását. Fontos a családi, biztonságot nyújtó légkör. A gyermek óvodai élményein keresztül a család is kialakít egy képet a csoportról, az óvodapedagógusról és az óvodáról.

4.4.2.3.Fogadóóra

Személyre szabottan, igény szerint, időpont egyeztetés alapján történik. Résztvevői: a csoport mindkét óvónője együtt, a szülő, esetenként a fejlesztő pedagógus és a logopédus. Az ilyen alkalom lehetőség a bizalmas jellegű információcserére és a gyermek folyamatos fejlődéséről, iskolaérettségéről való tájékoztatásra.

4.4.2.4. Szülői értekezlet

Az új szülők részére a nevelési év kezdetén, majd évente két alkalommal szervezzük. Ismertetjük a Házirendet, a pedagógiai programot és a csoport éves tervét. Bemutatjuk a fejlesztő játékgyűjteményeket. Elmondjuk a csoportérettel kapcsolatos hagyományokat, tudnivalókat, ismertetjük a szokásrendszert, az aktuális csoportképet. Lehetőség nyílik az új gyermekek szüleinek bemutatkozására, gyermekük bemutatására, a szülők véleményének meghallgatására, aktuális nevelési helyzetek megbeszélésére.

Év végén az óvónők beszámolnak a nevelési év eseményeiről a csoport egész évi tevékenységéről.

4.4.3. Óvoda – iskola

Kerületünkben több általános iskola működik. Szervezünk óvoda-iskolalátogatásokat, beszélgetéseket, szakmai megbeszélést.

Figyelemmel kísérjük óvodásaink fejlődését, beilleszkedését az iskolába.

A jó együttműködés alapja a kölcsönös nyitottság, egymás munkájának megismerése és megbecsülése.

4.4.4. Pedagógiai Szakszolgálatok

Szakértői Bizottság szakembereivel folyamatosan együttműködünk.

Célunk, hogy az eltérő fejlődésű gyermekek problémáira közösen megoldást találjunk. A gyermekvédelmi törvénybe foglaltak szerint, a prevenciót szem előtt tartva, arra törekszünk, hogy ezek a gyerekek időben kerüljenek ellátásra, hiszen optimális fejlődésük csak így

4.4.5. Közművelődési intézmények

Óvodásainkat a Klebelsberg Kultúrkúriába olyan rendezvényre, műsorra, kiállításra visszük el csoportosan, vagy ajánljuk a szülőknek, amely: a gyerekek életkori sajátosságainak megfelelő, érdeklődésüket figyelembe veszi, hitelesen, színvonalasan közvetíti az általunk megfogalmazott kulturális értékeket.

Az óvodához legközelebb eső iskolai könyvtárba gyakran ellátogatnak óvodásaink. A gyermekkönyvtár munkatársaival előre megszervezzük ezeket a programokat.

4.4.6. Gyermekeink egészségét **gyermekorvos, fogorvos** ellenőrzi, és folyamatosan figyeli, logopédusunk segít megoldani a felmerülő szakirányú problémákat.

5. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

A nevelési és fejlesztési feladatok, a nevelés tartalma az óvodai élet tevékenységei során valósul meg.

5.1. Játék

Óvodai életünkben a játék elsődleges, kiemelt jelentőségű, a kisgyermek alapvető tevékenysége. Mint személyiségfejlesztő örömforrás, nevelési céljaink elérésének a legfőbb, leghatékonyabb eszköze. A játékkal töltött idő a legnagyobb érték, a teljesítményre és az alkotásra készülődés lelki töltődés vissza nem térő kora.

Tiszteletben tartjuk, óvodásaink szabad játékhoz való jogát, mert a gyermekjáték közben éli az életét, válhat szabad, önálló, étékes emberré, tanulja meg helyét a világban.

Célunk, hogy a játék segítségével gyermekeink testileg – lelkileg egészséges, érdeklődő, kreatív, érzelmekben gazdag, együttműködő, türelmes személyiséggé váljanak. Fejlődjenek értelmi képességeik, készségeik, érzelmi és erkölcsi tulajdonságaik, és hozzájáruljunk élményeik feldolgozásához.

Feladataink:

- A gyermek önállóságának, kezdeményezőképességének tiszteletben tartása.
- A szabad mozgás, az egymás mellett vagy együttjátszás lehetőségének biztosítása.
- A negatív és pozitív élmények, tapasztalatok, érzelmek eljátszásával esetleges feszültségeik oldása.
- A játékhoz szükséges derűs, vidám, nyugodt légkör megteremtése, zavartalan játékidő biztosítása.
- A mozgás, ezen belül a nagymozgások és finommotorika, a manipulációs készség fejlesztése a játék közben adódó sokféle mozgáslehetőséggel és a mozgásos játékokkal.
- Az anyanyelv, a népünkre jellemző gondolkodásmód, észjárás megismertetése a játéksituációk közbeni spontán kommunikáció és az anyanyelvi játékok kapcsán.
- A szociális kapcsolat, magatartás, az alapvető viselkedési szokások, szabályok alakítása.
- Sok-sok közös élményszerzési lehetőség biztosítása, ötletadás a sokszínű játék kialakulása érdekében (a gyakorló játékhoz, a szimbolikus - szerepjátékhoz,

konstruáló játékhoz, a szabályjátékhoz). Jelentős szerepe van az utánzó, és a kreatív játékoknak, a bábozásnak.

Alapelvünk, hogy minél több időt, alkalmat és lehetőséget teremtsünk a gyerekeknek az elmélyült játékhoz. Ezért napirendünket ennek megfelelően szervezzük. A laza, rugalmas időbeosztás, a kiegyensúlyozott, nyugodt légkör, a vidám hangulat, az érdeklődést kiváltó ingerek és különféle játékeszközök biztosításával elősegítjük, hogy a gyerekek spontán játéktevékenysége kialakuljon.

A játékok szervezésében, tartalmában, az események eljátszásában a gyerekeknek teljes önállóságot engedünk. A képzeletükre bizzuk a játék menetét, a szerepmegvalósítást, a játékeszközök és a hely megválasztását.

Az eszközök sokoldalú felhasználását megengedve elősegítjük kreativitásuk, képzeletük fejlődését.

A család és az óvoda kapcsolata

Előadásokat tartunk, közös játéknapokat szervezünk, azzal a szándékkal, hogy a szülők felismerjék a játék jelentőségét. Ötleteket, tanácsot adunk a gyerekek életkorának megfelelő játékeszközök kiválasztásához.

A szabad játék biztosításához kapcsolódó feltételrendszer

Babaszobai – babkonyhai bútorok, babák, babruhák, babakonyhai eszközök, babakocsi, kiegészítő ruhadarabok, fejdíszek, bábeszközök, paraván, építőjáték, autók, barkás eszközök, logikai, értelemfejlesztő játékok, puzzle, egyéb kiegészítő játékok, stb.

Óvodapedagógus feladata

- Megfigyelni a gyermek játékát, felhasználni a saját nevelési céljai elérése érdekében
- Minél több időt, alkalmat és lehetőséget biztosítani a gyermekeknek az elmélyült játékokra.
- A játéktevékenységhez szükséges feltételek, ötletek és eszközök biztosítása.
- Nyugodt légkör biztosítása az elmélyült játék feltételeinek megteremtésében.
- Napirenden belül elegendő idő és hely biztosítása a számára.
- Az egyéni élményeken túl, közös élményszerzési lehetőségek kihasználása a játék fejlesztése érdekében.
- Szükség esetén bekapcsolódás a játékba, együttjátszás a gyerekekkel.

A fejlődés jellemzője óvodáskor végére

- A gyerekek képesek legyenek a társaikkal való együttműködésre (szerepek elosztása, egymás ötleteinek elfogadása).
- Tudják elfogadni a játékszabályokat, a játék által kínált egyéb kötöttségeket.
- A siker és a kudarc megfelelő elviselésére.
- A játékhoz szükséges megfelelő játéktér önálló kialakítására.
- Játékukban dominánsan jelentkezzen a szerepjáték.
- Legyenek képesek egyéni ötletekkel a különböző anyagok, eszközök, játékok kombinált alkalmazására.
- Váljanak igényessé alkotásaikkal szemben.

5.2. Verselés, mesélés

Az óvodának a családdal együttműködve nélkülözhetetlen szerepe van az irodalmi értékek megismertetésében és megszerettetésében. Az irodalmi alkotások az érzelmeken keresztül az értelmi képességek fejlődésére is kihatnak. A verset elsősorban a hangzása és a hangulata alapján fogadja be, érzi át a kisgyerek. Mondókákat, dramatikus, szöveges gyerekjátékot mindennap játszunk. A népköltészet verses anyaga eleve mozgásos játék is. A ritmikus mozdulatokkal kísért mondókázás, verselés előkészítője a hagyományos szótagoló olvasásnak, amely kizárólag a magyar nyelv sajátja.

Szinte minden képzetkörhöz, tevékenységhez találunk a hangulatot fokozó, ötleteket adó költői alkotást. A gyerekek számára kedves, érdekes verseket gyakran ismételtetjük úgy, hogy azt soha ne érezzék gyakorlásnak.

A vers a mese szeretetére nevelés **célja** az anyanyelvi nevelés elősegítése. A gyermeki önkifejezés fejlődésnek elősegítése. Tehetséggondozás.

A vers a mese szeretetére nevelés **feladata** a beszélőkedv felkeltése, beszédértés erősítése, irodalmi élmény nyújtása. Önálló, verselésre, mesélésre ösztönzés a mindennapos mesélés, verselés élményének nyújtásával. Napirendünk szerint mindennap mesélünk. Mesemondás közben sem feledkezünk meg a kapcsolattartásról, észrevesszük a gyermek reakcióit, a belekérdezőknek válaszolunk.

A felhasznált irodalmi anyag igényes összeállítása, melynek gerincét a magyar népmesekincs megismertetése adja.

A meséket nem feltétlenül szükséges az éppen abban az időben folyó játékhoz, tevékenységhez igazítani. A természetes kapcsolatokat azonban érdemes kiaknázni.

Mesehallgatáskor a gyermek egyértelműen befogadó, odahallgató, így sokkal mélyebbre hatol a nyelv birtoklásának, használatának lényegébe, mint amikor ő maga beszél.

Valljuk: „A mese: a valóság és a vágyak közötti híd, amelyeket az élőbeszéd fordulataiból építünk fel. Ezen könnyen közlekedik a gyermeki gondolkodás és képzelet. Örömforrás és társas-élmény, amely a játékhoz hasonlóan nagy belső energiákat mozgósít. Éppúgy, mint a játék, nem az egyik óvodai tevékenységi lehetőség, hanem az egyetlen szóbeli közlésforma, amelynek segítségével a gyermekkel szót válthatunk mindarról, ami a gyermeket legjobban foglalkoztatja a saját személyét és a világot illetően. A mese jelképeivel az emberi természet belső tájairól és a külső széles világ jelenségeiről ad tükörképet. Amit mesélünk, az mindig konkrét és érzéki, mégis térben és időben hatalmasan kitágított.”

A mese a gyermekkor lelki, érzelmi színvonalán jeleníti meg azt, amit mindnyájan elemi igazságként élünk át: az embernek feladata van a világban, meg kell küzdenie a rosszal, törekedni kell a jóra.

A gyermek érzelmeinek, élményeinek feldolgozásában is a mese segít. Az a képzeletbeli varázslat, hogy ő lehet más is, mint ami a valóságban, az a mesében megtalálható, létrehozható, jelenlévő. Ha pedig a kettőt –a valóságot és a mesét- össze is tudja kapcsolni, egyben meg is tudja különböztetni, megtalálta a legjobb módszert lelki egyensúlya helyrebillentéséhez.

A gyermeket mindig tapintatosan, türelmesen készítjük a beszédre. Két résztvevős helyzeteket teremtünk. Mesemondáskor a szokásosnál is pontosabb, tisztább beszédmintát adunk.

Verselés, mesélés biztosításához kapcsolódó feltételrendszer

- Mesekönyvek, képek, fejdíszek, bábparaván, diavetítő, diafilmek, stb.

Óvodapedagógus feladata

- A mindennapi mesélés, verselés, mondókázás biztosításkor ügyeljenek a gyermekekkel való szoros érzelmi kapcsolat, a meghitt légkör megteremtésére.
- Használjon ki minden lehetőséget, kínálkozó alkalmat a verselésre, mesélésre.
- Alapos felkészültség szükséges ahhoz, hogy a mese, vers történéseit alkotó módon előadjuk.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A napi verselés, irodalmi hatására szívesen mondjanak verseket, dramatizáljanak el meséket, történeteket. Szívesen meghallgatnak új verseket, verses meséket, a mese szófordulatait használva önállóan meséljenek. Válják igényükké a mesehallgatás és a verselés

- A gyermekek kis segítséggel, legyenek képesek az ismert mondókák, versek, mesék, szóbeli, bábos, dramatikus felidézésre.
- Tudjanak meséket, történeteket kitalálni, és azt megjeleníteni.
- Alkalmazzák a mese fordulatait, kifejezéseit.
- Örömmel, szívesen hallgassanak mesét.
- Mesét, verset önállóan mondjanak, bábozzanak, dramatizáljanak.
- Ismerjenek ünnepekhez, évszakokhoz kapcsolódó mondókákat, verseket, meséket.
- A mese leglényegesebb elemeit (szereplőket, eseményeket) tudják felsorolni.
- Legyenek képesek a hallott mese, vers lényegét elmondani.
- Tudjanak a könyvekben kép alapján tájékozódni. Ismerjék és szeressék a könyvet.
- Vegyenek részt dramatikus játékok közös műsorszerkesztésében.
- Tudják a mesében, versben, mondókában megismert szavakat megfelelően használni, ismerjék jelentésüket.
- Legyenek képesek a mesék, versek, mondókák képi megjelenítésére.

A történetek, elbeszélések, mesék humoros mondanivalóját megértik. A mesékhez a versekhez fűződő pozitív érzelmi viszonyuk megerősödik, későbbiekben jelentőséggel bír olvasóvá nevelésükben.

A család és az óvoda kapcsolata

- Mintát adunk az értékes irodalmi anyag megválasztásához, a nép-, és műköltészet tárából.
- Segítséget nyújtunk színvonalas színházi és bábelőadások kiválasztásához.
- Arra ösztönözzük a szülőket, hogy gyermekükkel együtt vegyék igénybe a könyvtár szolgáltatásait, sőt mi is szervezünk az iskolába készülő gyerekeknek könyvtárlátogatásokat.
- Nyílt napokon megismertetjük a szülőket azzal a varázslattal, amely a mesén keresztül gyermekeikre hat.

5.3. Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc

A zene hatása olyan emberformáló erő, amely kihat az egész személyiségre. Az értékes zene fogékonytá teszi a gyermeket a szép befogadására, formálja ízlését és emberi magatartását.

A zenei nevelés elsősorban a művészeti nevelés körébe tartozik, az érzelmeken keresztül hat a gyerekekre.

Célunk, hogy felkeltsük a gyermekek zenei érdeklődését, formáljuk zenei ízlésüket és esztétikai fogékonyságukat. Óvodásaink szeressenek énekelni, játszani, dúdolgatni és szívesen hallgassanak zenét.

Elsődleges **feladatunk** a ritmusérzék kialakítása, a zenei fejlesztés, amelyhez szervesen kapcsolódik a zenehallgatás és a kreatív tulajdonságok kiművelése. Megismertetjük gyermekeinket népünk zenéjével, zenei anyanyelvünkkel, ezen kívül más népek zenéjével és a zeneirodalom értékes alkotásaival.

Óvodánkban a zenei nevelés alapja Kodály Zoltán világszerte elismert zenepedagógiája. Valljuk, hogy „a zene –akár a nyelv- egyetemes kultúrkincs, amelyhez zenei anyanyelvünk: az éneklés és a hangszeres népzene, a gyermekjátékok és népszokások megismerésén át vezet az út”.

A kisgyermek születésétől (sokak szerint fogantatásától) fogva magával hozza a ritmust. A ritmusérzék kialakítására különösen nagy hangsúlyt fektetünk, mert ez 6-7 éves korra befejeződik, később már nehéz fejleszteni, s majd az olvasás-tanulásban is szerepet játszik.

A népi játékokhoz szabályszerű mozgás kapcsolódik (pl. kiolvasás, karlendítés, járás, tapsolás). A gyermekjátékok egyik fajtája az alakoskodó ritmusjáték, ahol a szövegben megénekelte cselekmény mozzanatait játsszuk el.

Az eredeti népi játékokat sohasem helyettesíthetjük másfajta alkalmazott mozgással!

A játék közben a gyermek megszabadul gátlásaitól. Az oldott hangulatban a dallam és a szöveg tisztább, a ritmus pontosabb lesz, ezért többször játszunk el egy-egy játékot. A dal és a mozgás együtt él, ezáltal a gyerekek ritmusérzékét élményszerű zenei tevékenység közben fejleszthetjük.

Figyelünk arra, hogy a gyerekek érezzék a zene lüktetését, és azt mozdulataikkal kövessék, mert ennek segítségével sajátíthatják el a többi ritmuselemet: a dalritmust, a gyorsabb-lassúbb tempót.

A gyerekek izgalmaiban gyorsabban mozognak, melynek következtében a tiszta éneklés és a szöveg pontos kiejtése elsikkadhat. Ezért a normál tempó kialakítására törekszünk.

Megtanítjuk óvodásainkat az ütő és ritmushangszerek használatára is.

A gyerekek éneklési készsége utánzáson alapszik. Nem csak a zenei játékokon, hanem a nap folyamán is sokat éneklünk. A pontos utánzáshoz pontos hallásképzet szükséges. A hallás gyorsabban fejlődik, mint a tiszta éneklési készség, ezért sokszor ismételünk. Középerős, lágy éneklést, jó artikulálást, pontos szép szövegkiejtést alakítunk ki. A helyes légzéstechnikára, a mély hasi légzésre szoktatjuk a gyerekeket.

A kisgyermeket legmélyebben az emberi hang ragadja meg. Az óvónő énekét semmilyen hangszeres zene nem helyettesíti.

A zenei nevelés az anyanyelvi neveléssel van a legszorosabb kapcsolatban. A mondókák, dalok szövegének hanglegjtését, ritmusát, hangsúlyait pontosan követi a gyermekdal.

Az ismétlődő mozdulatok által lelassított szavak a szép és pontos kiejtésre serkentenek, és az örömteli játékban a sokszori ismétlés nem fárasztó. Az új szavakkal (régies, tájjellegű) a szókincset bővítjük.

A zenei neveléshez tartozó másik nagy nevelési terület a mozgásfejlesztés. A zenét passzív módon művelni nem lehet, mindenképpen fontos a ritmus mozgással történő kísérése.

Havonta egyszer hívunk óvodánkba egy népművelőt, aki a zenei törzsanyagra építve, a néptánc egyszerűbb elemeivel ismerteti meg a gyerekeket.

Éneklési készség fejlesztése:

- Óvodáskor elején: az óvónő segítségével csoportosan, körülbelül azonos hangmagasságban énekeljenek 3-4 hangterjedelemben.
- Szívesen játszanak ölbeli játékokat, ringatókat, mondókákat, utánzó mozdulatokkal kísérik. Az óvónő érzékelteti énekkel. A dalon keresztül a magas és a mély közötti különbségeket (oktáv távolságban) térben mozgással, játékosan mutatják. Különböző zörejangokat is felismernek.
- Egyszerű játékos utánzó mozgással (hajladozás, hintázás, lovaglás, altatás, egyszerű táncmozdulatok, billegés, térdrugózás) az egyenletes lüktetést érzik. Egyszerű ritmushangszereket használnak az egyenletes lüktetésre.
- Óvodáskor közepén: Óvónő indításával önállóan érthető szövegkiejtéssel 3-4 hangterjedelemben énekeljenek a gyerekek. Énekes játékaik: szerepválasztó-, párcserélő-, kifordulós-, leánykérő-, táncos játékok. 4-6 mondóka, 10-15 magyar népi gyermekjáték, 3-4 műdal.

- Egyszerű dalokon keresztül felismerik és térben mutatják a magas-mély dallamokat. Halk-hangos különbséget érzékelik éneklés, mondókázás, tapsolás során. Gyors-lassú tempót képesek érzékelni. Jól ismert, kedvelt dalokat dúdolásról, hangszerről felismerik.
- Egymás beszédhangjának és a természet kisebb hangszín különbségeit felismerik, egyenletes lüktetését járással, tapsolással, mozgással érzékelik. Szívesen találnak ki dallamfordulatokat, ritmikus visszhang játékokat.
- Óvodáskor végére: a gyermekek önállóan egyénileg és csoportosan kezdeményeznek énekes játékokat. 4-6 mondóka, 6-12 motívumban 16-20 magyar gyermekdal, 5-6 műdal. A gyerekek ismerik a magas-mély, a halk-hangos, gyors-lassú fogalompárokat, együttes játék során gyakorolják. Belső hallásuk, zenei emlékezetük fejlődik dallambujtatással.
- Dalokat ismernek fel dúdolásról, hangszeres játékról. Egyenletes lüktetést és a dallamritmust eltapsolják. Szívesen alakítanak zenekart. A dallamokat és a mondókákat ritmusról felismerik.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc biztosításához kapcsolódó feltételrendszer

Hangszerek: triangulum, xilofon, cintányér, dob, csörgődob, csengők, ritmus eszközök.

Kiegészítők: kendők, szoknyák, CD-s magnó, CD-k, kazetták, egyéb kiegészítő kellékek.

Óvodapedagógus feladata

- Teremtsen minél több lehetőséget a gyermeknek a környezetük hangjainak megfigyelésére.
- A zenei fejlesztés területén a ritmusfejlesztésre, hallásfejlesztésre mozgásfejlesztésre adjon lehetőségeket.
- A szabad játék alatt adjon lehetőséget a zenére történő mozgásra is.
- Bátorítsa a gyermekeket a dallamok, ritmusok, dalszövegek kitalálására.
- A zenei nevelés szerves részét képezzék a hangszerek, amelyeket a gyermekek használjanak.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére

- Óvodáskor végére kialakul a ritmusérzék, fejlődik a belső hallás, az emlékezet a dallamok felidézésével, a zene iránti igény alapja megszilárdul.
- Találjanak ki a dallamokhoz mozgást, játékot. Próbálkozzanak a dallamrögtönzéssel.

- Ismerjenek fel dallamotívumokat, néhány környezetbeli hangot (többféle zenei és zörejhangot), hangszereket (ritmushangszereket, az óvónő által bemutatott hangszereket).
- Különböztessenek meg halk-hangos, magas-mély, gyors-lassú fogalompárokat dallamban, ritmusban.
- Tudjanak egyszerű mozgásokat végezni helyes testtartással, ismerjenek néhány térforma alakítási lehetőséget (sor, csiga).
- Tudjanak természetes tempóban járni, segítség nélkül tempót tartani.

A család és az óvoda kapcsolata

Elsőként a szülői ház, majd a mi feladatunk, hogy a gyermeket a lehető leghamarabb, tudatosan fejlesszük, és érdeklődővé tegyük a zene iránt.

Harmonikus családban szinte azonnal a gyermek születése után elkezdődik zenei nevelése. Énekelnek neki, ringatják, később táncoltatják, tapsoltatják, höcögtetik.

A szülőknek –főleg az anyának- ez az ösztönös, hagyományokon alapuló tevékenysége meghatározza a gyermek további zenei fejlődését.

5.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A rajzolás, festés, mintázás és a kézi munka az óvodai tevékenységünk egészét áthatja.

Az ábrázolás a gyermek sajátos önkifejező tevékenysége, amely nem más, mint a tárgyi világ megismerése, feldolgozása, újraalkotása, amelybe beletartozik az ember is, mint a test külső megjelenítési formája.

A gyermekek sokféle technika segítségével fejezik ki élményeiket. Ez magába foglalja a rajzolást, festést, mintázást, építést, képalakítást, konstruálást, kézimunkát, műalkotásokkal való ismerkedést és a környezet alakítást.

Célszerűnek tartjuk a firkakorszak idején megismertetni a gyerekekkel az életkoruknak megfelelő technikákat, így későbbiekben nem a technika kezelése vonja el a figyelmüket, hanem a vizuális önkifejezésre koncentrálnak.

Célunk, hogy ébresszük fel a gyermekekben a vizuális tevékenységi vágyat, továbbá a vizuális észlelés, emlékezés, képzelet, a vizuális gondolkodás formálása, az intellektuális látás alakítása. Alakuljon ki esztétikai ízlésük, az esztétikum iránti fogékonyságuk.

Feladatunk a gyermeket érő spontán vizuális ingerek által gazdagítani tapasztalataikat, fejleszteni képzeletüket, kreativitásukat, finommotorikájukat, szem-kéz koordinációjukat, egyensúlyérzékelésüket, nagymozgásukat (mozgás tempója, ritmusa, iránya), testsémájukat, vizuális memóriájukat, alak- és formálátásukat, tapintásos érzékelésüket, nyelvi kifejezőképességüket, és tökéletesíteni a keresztcsatornák működését.

Változatos élményeket, lehetőségeket, eszközöket kell biztosítanunk, valamint annak felfedezését, hogy a világon minden ábrázolható. A tehetséges, ábrázolásban kiemelkedő gyerekeket segítjük ötletekkel, az ábrázolásban kevésbé ügyes társaikat pedig motiváljuk változatos módon, alkotókedvük felkeltése érdekében.

Az ábrázoló tevékenységben is igényli a gyermek az ismétlést, gyakori próbálkozással fejlődik vizuális kifejezőképessége. Kezdetben a szokások, szabályok rögzítése, a technikák használatának pontos megtanítására törekszünk. Motivációval minden gyermeket próbálunk odavonzani a tevékenységhez, szeressék, örömmel műveljék azokat, így a későbbiekben természetessé válik, hogy szívesen vesznek részt az ábrázolásban. Szóban is elmondják, mit rajzoltak, festettek, mi történik a képen.

Elsősorban nem az ábrázolási szándék vezeti őket, hanem a mozgás és nyomhagyás öröme. Elragadják őket a színek és érzelmek.

Későbbiekben már önállóan, szabad választás alapján vehetik elő az eszközöket, szabadon alkothatnak azokkal. Egymástól átveszik az ötleteket, spontán tanulnak. Ez kezd hasonlítani a szerepjátékhoz, itt a gyerekek a tárgyi világot interiorizálják.

Még mindig nem egy kép a cél, hanem hogy minél több szín szerepeljen rajzaikon. A színek „tömege” motiválja őket, minél több színű az eszköz, annál több színt használnak fel a különböző tevékenységükben. Ezáltal a színérzéküket is fejlesztjük.

A gyerekek egyéni képességeit figyelembe véve, kellő gyakorlással elérhető, hogy a színforma - arányérzékük fejlődjön. Az eszközöket készségszinten kezeljék, mondanivalójukat vizuálisan is ki tudják fejezni.

Rajzaikban egyre jobban felfedezhetők bizonyos tárgyak, élőlények a rájuk jellemző színekkel való ábrázolása. Ez a gondolkodás fejlődésével, életkori sajátosságaival is összefügg.

Értelmi színvonalukat jelzi a tudatos, egyre több tapasztalaton, megfigyelésen alapuló, a valóságot egyre hűebben kifejezni vágyó ábrázolásmódjuk.

Fontosnak tartjuk a változatosságot, kiegészítő tárgyakat, díszítő elemeket cserélgetni, melyek lehetnek felhívó jellegűek.

Törekszünk arra, hogy olyan esztétikus, természetes anyagokból készült tárgyak vegyék körül a gyerekeket, amelyek többfunkciós szemlélődésre, gondolkodásra, alkotásra ösztönöznek. Az inger nem az erősségével, hanem tartósságával hat.

Az ábrázoló tevékenység legnagyobb része beépül a spontán játékba, s így természetes úton megy végbe a fejlődés. Irányításunkra, segítő, továbbleadó magatartásunkra azonban szükség van. Témaadással még változatosabbá tehetjük az ábrázoló tevékenységet. A fejlesztő játékokkal pedig elősegítjük a különböző rész funkciók működésének erősítését, mint a szemmozgást, vizuális zártságot-egészséget, időrendiséget, ritmust, helyzetet, memóriát, alaklátást, formaállandóságot, tapintásos észlelést.

Ezek a játékok jó alkalmat adnak egy-egy jóízű beszélgetésre, ami közben sokféle verbális fejlesztési lehetőségünk nyílik: cselekvések, testrészek, irányok, térbeli viszonyok megnevezése, tudatosítása.

A mozgás, cselekvés, a különböző észlelő funkciók együttműködése során valóban megismerik környezetüket, sokrétű tapasztalatokat szereznek a körülöttük lévő tárgyakról, dolgokról, azok viszonyáról, térbeli elrendeződéséről. A tárgyi világ feldolgozása az ábrázoló tevékenységben megjelenik, hiszen ez az egyik alapvető lehetőség, amelyen keresztül a gyermek vizuális visszajelzést kap vizuális ismereteiről.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka biztosításához kapcsolódó feltételrendszer

Különféle papírok, (karton, színes papír, hajtogatós papír, krepp-papír, stb.), ollók, ragasztók, festékek (tempera, gombfesték, ujjfesték), ceruzák, zsírkréták – különböző vastagságban, ecsetek – különféle vastagságban, textilek, cérnák, tűk, rafia, irattartók, tálak, szivacsok, stb.

A család és az óvoda kapcsolata

- Nagyobb ünnepekre való közös készülődés a szülőkkel.
- Ötletadás, egyszerűbb ajándékok, díszek készítésére a családban.
- Terményekből otthon barkácsolt tárgyak elkészítése.
- Szülőkkel közös barkácsolások szervezése.

Óvodapedagógus feladata

- Egyes technikákhoz kapcsolódó megoldások, munkafogások, eszközök megismerésére és gyakorlására minden gyermeknek lehetősége legyen.

- Az óvodapedagógus mindig építsen a gyermekek természetes érdeklődésére, tevékenységvágára.
- A vizuális tevékenységre az egész nap folyamán teret, lehetőséget biztosítson.
- Az életkori sajátosságoknak, egyéni fejlettségekhez és képességekhez igazodva segítse a képi-plasztikai kifejezőképességet, a komponáló-, térbeli tájékozódó és rendező képességek alakulását.
- A gyermek valamennyi alkotását értéként kezelje.

A tevékenységek irányítása során, az alkalmazott technikai eljárásokhoz kapcsolódó tudnivalókat változatos szóhasználattal, érthető, az eljárásra jellemző kifejezésekkel mutassa be, gyarapítva a gyermekek szókincsét

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére

Az óvodáskor végére célunk kialakítani a harmonikus, összerendezett finommozgást, az író-rajzoló készséget, a különböző technikák ismeretét és könnyed használatát, a környezet esztétikusabbá tételének vizuális lehetőségeit.

- Használják ki a képi kifejeződések eszközeit.
- Emberábrázolásában jelenjenek meg a részformák, esetleg egyszerű mozgások.
- Megfelelően használják az eszközöket, rendelkezzenek helyes ceruzafogással.
- Rendelkezzenek koordinált szem és kézmozgással.
- Megfigyelés, emlékezet, elképzelés alapján alkossanak képeket, tudjanak formát igazítani, készítsenek egyszerű maketteket.
- Díszítsenek tárgyakat saját elképzeléseik alapján.

5.5. Mozgás

„Aki jól mozog, tisztán beszél. És aki tisztán beszél, erősen gondolkodik.”

(Vekerdy Tamás)

Az élet alapja a mozgás. Az egészség megalapozásában, megőrzésében is igen nagy jelentősége van. Kiegészíti a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatását.

A megfelelő pszichikus fejlettségi szint kialakulásához, megerősítéséhez is a motoros funkciókat, készségeket kell fejleszteni. A mozgáson keresztül több területet is kedvezően befolyásolhatunk.

A mozgásos játékok szerepe a mozgásigény kielégítésében, a képességfejlesztésben, az ismeretszerzésben és a feladatmegoldó képesség alakításában jelentős. Segítik a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést és alkalmazkodóképességet, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását. Mozgás közben szerzik legfontosabb ismereteiket önmagukról és a világról.

A mozgásfejlesztés főbb területei egyben megalapozói az én-funkció alakulásának.

A mozgásformák fejlődésének legfontosabb időszaka a gyermekkor, ezért kiemelt helyen szerepel óvodai életünkben.

Célunk a gyermekek személyiségének sokoldalú, harmonikus fejlesztése az életkoruknak legmegfelelőbb tevékenységi forma, a mozgás által, a mozgás szeretetére épülő életmód, életvitel megalapozásával.

Szem előtt tartjuk a gyermek fejlődésének egyéni ütemét, ezért feladatainkat úgy határozzuk meg, hogy azok korrekciós lehetőségeket is tartalmazzanak:

- Testi képességek fejlesztése, prevenció.
- Kondicionális képességek (gyorsasági erő, alaperő, állóképesség) fejlesztése.
- Koordinációs képességek (egyensúlyérzék, téri tájékozódási képesség, mozgásérzékelés, differenciáló-képesség, ritmusképesség) fejlesztés.
- Kiemelt figyelmet szentelünk a túlmozgékony gyerekek mozgásigényének kielégítésére.
- A különféle mozgáslehetőségek, elegendő hely, tornaszerek biztosítása.

Gyermekeink számára a napi rendszeres mozgás lehetőségét kínáljuk a csoportszoba a tornaszoba megfelelő, mozgásra alkalmas berendezésével, a szervezett formában végzett mozgásfejlesztés.

A mindennapi anyanyelvi fejlesztéssel összekapcsolt mozgással, udvarunk mozgásra ösztönző felszerelésével és közvetlen szomszédságban található Budai Tájvédelmi Körzetben tett rendszeres túrákkal.

A mozgáskultúra megalapozásában, fejlesztésében meghatározó szerepet szánunk a mozgásos játékoknak, a tornának, mert ezek fejlesztik a gyermekek természetes mozgását, a testi képességeket, pozitív hatást fejtenek ki szervezetük fejlődésére.

Az alapvető mozgáskészség fejlesztésére a legalkalmasabbak az egyensúlygyakorlatok, a járások, futások, kúszások, mászások, ugrások, dobások.

Az egyensúlyozás fokozatos fejlődése révén jut el a gyerek a biztonságos járáshoz, futáshoz, irányváltáshoz.

A különböző eszközökkel (bot, karika, babzsák, labda, kendő) végzett mozgással segítjük kondicionális és manipulációs képességeik fejlődését.

A délelőtti rendszeres és változatos sport játékok lehetőséget nyújt testük megismerésére és kialakítja az igényt a mindennapi mozgás szükségességére.

A gyerekek egészséges fejlődése érdekében meg kell teremtenünk a mozgás és a pihenés egyensúlyát. Az agykéreg pihenése az alvás, ezért szükséges, hogy a gyerekek napközben is aludjanak.

Óvodánkban tervezzük az úszásoktatást is, 1 hetes nyári úszótábor formájában. Ez a fajta tevékenység változatos mozgássémát nyújt a gyerekeknek, új mozdulatsorokat sajátíthatnak el, közben észrevétlenül erősítik szervezetük ellenálló képességét.

Télen tervezzük, hogy korcsolyázni visszük gyerekeinket, jó levegőn, igazi téli sporttal ismerkedhetnek.

Fejlesztőprogram speciális céljaink megvalósításához:

- Óvodáskor elején: természetes nagymozgásokat (járás, futás, kúszás, mászás, bújás) végeztetünk a gyermekekkel, észlelésük mozgásaik közben spontán fejlődnek. Természetes módon ismertetjük őket testrészeikkel. Mindezt segítik: testrészek ismeretét célzó gyakorlatok, tárgyhoz viszonyított testhelyzetek gyakorlása, a test személyi zónájának alakítása.
- Óvodáskor közepén. nagyobb szerepet kap a tér mozgásos megismerése, különböző irányokban végzett mozgások, különböző formákat mozognak be, tanulják az oldaliságot.
- Óvodáskor végén: az észlelés fejlesztése a legcélzottabb, alaklítás, formaállandóság fejlesztése, gyakorlással. Egyes gyakorlatok csukott szemmel végeztetése. A gyakorlatokat bemutatás által láttatjuk, hallatjuk, a pontos megnevezés után pedig elvégzik a látott és hallott feladatokat a gyermekek. Előtérbe kerülnek a szem- kéz koordinációt igénylő feladatok.

Nagymozgások fejlesztése

Járás

- Kis és nagy lépésekkel,
- különböző irányokba fordulással,
- változó szélességű sávok, vonalak között,
- különböző tárgyak megkerülésével, átlépésével, tartásával.

Futás

- Különböző tempóban, majd közbeni tempóváltással,
- különböző irányokban, majd közbeni irányváltatással,
- változó szélességű sávok között,

- különböző tárgyak megkerülésével, átugrással, átlépésével.

Ugrás

- " távolugrás " (páros lábbal szökdelés) ugrás előre, hátra,
- " magasugrás ",
- ugróiskola, kicsiknél a legegyszerűbb formában,
- különböző alakzatú térbe beugrás- kiugrás/ kör, négyszög, stb. /,
- szökdelés egy lábon, oldalirányba szökdelés,
- mélyugrás.

Csúszás - kúszás különböző tempóban

- Különböző irányokba, majd irányváltoztatással,
- különböző szélességű és formátumú helyeken és tárgyakon / mászóka, fa /,
- különböző tárgyak megkerülésével, átmászásával.

Egyensúly gyakorlatok

- Állás: lábujjon, sarkon.
- Egyensúlyozó járás: padon, földre helyezett szivacson, stb.
- Kúszás egyenes padon.
- Body - Roll hengergyakorlatok, különböző sportok /roller, bicikli, stb./.
- Forgások, fordulatok, testhelyzet változtatások.

Szem- kéz koordináció fejlesztése

- Babzsák célba dobása változó nagyságú körbe, változó távolságról, különböző tárgyak fölött /szék, stb. /.
- Babzsák csúsztatás két vonal közé.
- Babzsák dobás vízszintes és függőleges célra, változó távolságról.
- Kugli játék.
- Labdajátékok: dobás és elkapás nagyobb, majd kisebb labdákkal változó távolságról, labda célba ütögetése bottal.

Szem - láb koordináció fejlesztése

- Ugrókötéllel: kötélen fölött átugrás, változó magassággal.
- Karikába különböző lábakkal belépés, kilépés, beugrás, kiugrás.
- Lábbal különböző formák rajzolása, alkalmi felületen, homokba, padlóra, stb.
- Ugróiskola, egyszerűbb és neheztett formában.
- Függeszkedés: átfogással tovahaladás.

Finommotorika fejlesztés

- Gyurmázás / elsődlegesen az anyag tapintásos megtapasztalása, tetszés szerinti formák, alakzatok kialakítása /.
- Építőjátékokkal építés / összerakás, kirakás, eleinte nagy, majd fokozatosan kisebb elemekkel /.
- Papírhajtogatás- papírfűzés, mintaalakítás.
- Puzzle- játékok összerakása, fokozatosan növekvő elemszámokkal.
- Mintakirakás lyukastáblán, egyszerűbb formáktól a bonyolultabbig.
- Vágás, domború vagy előrerajzolt mintákkal.
- papír- ceruza feladatok: rajzolás, festés nagy felületre -ujjal, zsírkrétával, színes ceruzával.
- Kéziszergyakorlatok.

Testséma fejlesztés

A testrészek ismerete:

- önmaga felismerése és azonosítása tükörgyakorlatokkal,
- tevékenységek a testrészek megismerését célozva:
  - testrészek megérintése és megnevezése a felnőtt által,
  - a gyermek megismétli saját testén az érintést és megnevezést,
  - utasításra a gyermek megérinti és megnevezi a testrészt:
    - a felnőtt megnevezi, és a gyermek megérinti a másik gyermek testrészét,
- az előzőek megismétlése csukott szemmel.

Mozgásfejlesztés a szabad játékban: Az eszközök és tevékenységek kiválasztásánál a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez igazodunk:

- A 3-4 éveseknél a természetes nagymozgások fejlődését segítjük. (csúszás, bújás, mászás).
- A 4-5 éveseknél hangsúlyos a szem-kéz, szem-láb koordináció (hintázó, pörgő, ringató mozgások), egyensúlyérzék fejlesztése (célba dobó játékok, ugrókötél).
- Az 5-6-7 éves korban a finommotorika fejlesztése kerül előtérbe. (tépés, vágás, gyöngyfűzés, barkácsolás, konstruálás).

Mozgásfejlesztés a szervezett tevékenységben: A játékot alapvető eszközként alkalmazzuk.

- A 3-4 évesek testnevelési anyaga főleg természetes mozgásokat tartalmaz: járások, futások, csúszások, mászások és a testrészek ismeretét célzó gyakorlatok, tárgyhoz viszonyított testhelyzet gyakorlatok.
- 4-5 éves korban nagyobb figyelmet fordítunk a tér mozgásos megismerésére, egyensúlyérzék fejlesztésére, oldaliság gyakorlására, szem-kéz, szem-láb koordinációra (babzsák, karika gyakorlatok).
- 5-6-7 éveseknél az észlelés fejlesztése kerül előtérbe tornaszerek fogásmódjával, kisebb testrészekkel végzett mozgásokkal: alaklátás, finommotorika, oldaliság, keresztcsatornák fejlesztése, gyakorlása.
- A szenzoros integrációs terápia szemléletét beépítjük a tervezett mozgásfejlesztésbe. A testnevelés foglalkozáson használt eszközökből néhányat az udvaron is biztosítunk játéklehetőségként.

Mozgásfejlesztés biztosításához kapcsolódó feltételrendszer

Futóbicikli, focikapu, csúszda, karikák, kötélletra, labdák, ugrókötelek, bordásfalak, tornapadok, babzsákok, padok, zsámolyok, tornaszőnyegek, egyensúlyozó eszközök, udvari játékok, stb.

Óvodapedagógus feladata

- Minden nap adjon lehetőséget a gyermekeknek minél hosszabb időtartamon keresztül a szabad levegőn való tartózkodásra.
- Sokoldalú mozgástapasztalatokat szerezzenek a gyerekek az alapvető mozgásformák gyakorlására.
- Folyamatosan fejlessze a gyermekek mozgását és egyensúlyérzékét.
- Segítse elő a gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásának fejlődését.
- Ügyeljen a balesetek megelőzésére.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére

- Sajátítsák el a természetes mozgások elemeit (fejemelés, kúszás, mászás, ülés, állás, járás, futás).
- Legyenek képesek megfelelő tempó, ritmus- irányváltoztatással nagymozgások, finommozgások végzésére.

- Ismerjék az alapvető téri irányokat. Legyenek képesek mozgáskoordinálására.
- Mozgás közben tudjanak irányt változtatni az irányok megnevezésével.

Óvodáskor végére összerendeződik a mozgás, a szem-kéz, szem-láb koordináció, változatos sportolási lehetőségekkel biztosítjuk a gyerekek mozgásigényét.

A család és az óvoda kapcsolata

Számítunk a családok együttműködésére a mozgás megszerettetésében, a megfelelő minta kialakításában. Buzdítjuk a szülőket arra, hogy minél több időt töltsenek együtt a szabadban, kiránduljanak, túrázzanak, gyalog járjanak az óvodába.

5.6. A külső világ tevékeny megismerése

Komplex egységet képez a többi nevelési területtel. Benne rejlik a gyermek mindennapi tevékenységében.

Az évszakokhoz kapcsolódóan

- A természeti és társadalmi környezet ismereteit játékában felhasználja, folyamatosan gyakorolja, munkatevékenységében alkalmazza.
- Tapasztalatokat szerez a környezetében lévő tárgyakról, azok jellemző tulajdonságairól, melyek az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz nélkülözhetetlenek.
- Személyes kapcsolatainak bővülésével alakul „én” tudata és mások megítélésének képessége.
- Tapasztalatokat szerez a mennyiségek, alaki, formai kiterjedések körében.
- Fejlődik a gondolatok tevékenységgel és szóval történő kifejezésének képessége.

Célunk, hogy a gyerekek az érdeklődésükből fakadó aktív tevékenység során szerezzenek tapasztalatokat a közvetlen és tágabb természeti-társadalmi környezetről, annak formai, mennyiségi, téri viszonyairól. Az így szerzett ismeretekkel segítsük őket abban, hogy életkoruknak megfelelően biztonságosan eligazodjanak, tájékozódjanak az őket körülvevő világban.

Feladatunk biztosítani, hogy e tapasztalásokra mindig érdeklődésből fakadó tevékenység folyamán kerüljön sor. Figyelve és megismerve a gyermekek érdeklődését, képességeit, előkészítjük és megtervezzük az egyénekre szabott fejlesztési terveket.

A témakörök választásánál törekszünk arra, hogy természetes környezetben megfigyelhetőek és feldolgozhatóak legyenek. Ezeket kirándulásokkal tesszük élményszerűvé, melyek az iskola előkészítő funkció megvalósulását segítik.

Természeti környezet:

Az évszakok sajátos jegyeinek megfigyelését, azok eltérő hangulati elemeinek megragadásával gazdagítjuk. A természet és az időjárás változását kifejező hangulatfestő, hangutánzó szavak alkalmazásával bővítjük szókincsüket.

Az állatok és növények közül azokat ismertetjük meg velük, amelyeket közvetlenül érzékelhetnek (láthatnak, hallhatnak, tapinthatnak). Óvodánk kertjében lehetőség van zöldségeket ültetni, gondozni és esetleg „betakarítani”. Figyelhetjük fejlődésüket, esetleges hibákból pedig következtetéseket vonhatunk le.

Kirándulások a természetben: Budai Tájvédelmi Körzet, „BOZÓ” állatfarm, Budakeszi vadaspark, Kacsás-tó. Terveinkben sok séta is szerepel. Így biztosítjuk környezetünk, saját kultúránk megismerését.

A gyermekek figyelmét a természet változásai felé fordítjuk. Tevékenységeink során minden helyzetben a környezetet védve járunk el, hogy életükben váljon szükségletté a környezetvédelem.

A testünk témakör kiemelt jelentőségű a test-tudat, a test-séma és ezen keresztül az én-tudat, az öntudat és az önbizalom kialakulásához. Sok-sok érzékelő játék, tükörkép-játék, feszítő-ernyesztő gyakorlatok végzésével ismertetjük meg őket. Megnevezzük testrészeiket, érzékszerveiket, ezek funkcióját, védelmüket, a testápolást, az egészségvédelem fontosságát, az orvos gyógyító munkáját.

A társadalmi környezet:

A család a kisgyerek számára az elsődleges közösség, amelyben erős érzelmi szálak kötik össze a családtagokat.

Ez a témakör különösen közel áll hozzá, így a családi életre nevelés egyik jelentős eszköze. Ennek során ráébresztjük óvodásainkat arra, hogy a családban mindenkinek fontos feladata van. Az övé az, hogy becsülje és segítse a felnőttek munkáját, legyen türelmes és megértő a testvéreivel, tisztelje szüleit és nagyszüleit.

A külső világ tevékeny megismerését túlnyomórészt kötetlenül, komplex módon szervezzük.

A csoport bontás, a fejlesztő szoba mindennapos használata lehetővé teszi, hogy jobban alkalmazkodhassunk a gyerekek egyéni fejlődési üteméhez, mert mindegyikük lehetőséget kap a cselekvésre és a szóbeli megnyilatkozásra. Így jobban fel tudjuk mérni, hogy ki milyen nehézségű feladatot tud megoldani, milyen verbális megnyilatkozásra képes.

Ez alapján tervezzük az egyénre szabott (felzárkóztató, gyakorló) feladatokat.

A játékkal, mozgással, mondókával, verssel, dallal, mesével élményszerűvé tett ismeretszerzés gazdagabb ingerforrást jelent a gyermek számára, inspirálja az érzékelő funkciók működését, ezért az esetleges fejlődési egyenetlenségek korrekciójára is alkalmas. Amikor csak lehetséges természetes környezetben szervezzük meg a tapasztalatszerzés alkalmait. Mire iskolába mennek a gyerekek, a világra rácsodálkozó, nyitott, érdeklődő, önmagukat kifejezni tudó gyermekekké válnak.

Természeti – társadalmi – matematikai – témák feldolgozása során a helyes arányok megtartására törekszünk, mely a tervezési szakaszban jelentőséggel bír.

- Óvodáskor elején: közvetlen környezetüket megismerik (én óvodám, én udvarom, én játszótársam, én játékaim, én csoportom, én családom, én és a testvérem). Évszakok. Állatok (házi állatok, rovarok, csigák, kisebb testű állatok). Növények, termések, gyümölcsök.
- Óvodáskor közepén: Óvoda tágabb környezetét megismerik, bejárják. Elemi közlekedési szabályok és közlekedési eszközök megismerése. Észreveszik, felfedezik az évszakok összefüggéseit (egyszerű kísérleteket végeznek, évszakokhoz kapcsoló kerti munkák). Testrészeit megnevezi (személyi zónával kapcsolatos ismereteik bővülnek, érzékszervek). Állatok (házi, vadon, vízben, levegőben élők). Növények (évszakokhoz kötődő zöldségek, gyümölcsök, termések). Családdal kapcsolatos ismeretek bővülnek (családtagjainak ismerete). Biztonsággal felismerik az alapszíneket.
- Óvodáskor végén: Meg tudja nevezni saját családja nevét, lakcímét, születési idejüket, helyét, családtagjainak munkahelyét, foglalkozását, óvodájuk, csoportjuk a csoportban dolgozó felnőttek nevét. Alkalmazzák a kulturált viselkedés, magatartási szokások elemeit (köszönés, kérés, stb.). Megnevezik érzékszerveiket, testrészeiket, ismerik funkcióit. Közlekedési eszközök jellege és használati módja (szárazföldi, légi, vízi). Közlekedési szabályokat gyakorolják. Évszakok, év, hónap, nap, napszakokat ismerik. Természeti elemek (föld, víz, levegő, fény összefüggéseiben való felfedezés, vizsgálódás).

- Állatok „lakhelye”, élőhelyük, testfelépítésük, utódaik, táplálkozási szokásaik. Állatok, növények védelme. A Föld, az ország, város, a kerület, ahol élünk, környezeti sajátosságai, nevezetességei, közintézményei, ünnepei. Ismerik a szolgáltatást végző intézményeket és azok alapfeladatait (posta, orvos, buszmegálló, stb.).

A folyamatos környezet megismerésével kapcsolatos benti és terepi tevékenység biztosításához kapcsolódó feltételrendszer:

- Az évszakok nyomon követésére, valamint az időjárás változások jelzésére minden csoport évszak-, és időjárásnaptárral rendelkezik.
- Gyűjteményes polc, melyre a kirándulásokon gyűjtött szép kavicsok, kagylók, egyéb színes levelek, termések helyezhetők. Tároló kosarak.
- A csoportnak kincseket gyűjtő zsákja, vagy gyűjtőedénye lehet, az óvodapedagógus ötlete alapján.
- A csoportoknak az óvoda udvaron virágos-, vagy veteményes kiskertje van.
- Madáretető, madáritató, Bogárnéző eszközök, nagyítók.
- Ismeretterjesztő könyvek, gyűjtött képek (évszacról, növényekről, állatokról). Ország, város térkép, földgömb.

Jeles napok (melyek az óvónő döntése alapján kerülnek tervezésre):

Állatok világnapja: október 4-én állatos képek gyűjtése, plakátkészítés; azon a héten látogatás a fővárosi állatkertbe

Víz világnapja: március 22-e körül a jeles nap alkalmából intézményen kívüli program szervezése, papírhajó úsztatása; kísérletezés a vízzel (jég, gőz),

Föld világnapja: április 22-e körül palánta ültetése az óvoda kiskertjében; az udvaron és az épület előtti fák földjének fellazítása, meglocsolása, akár a szülők bevonásával; játék a földgömbbel, pólófestés, kitűző készítése,

Madarak és fák napja: május 10-e körül kirándulás a Budakeszi Vadasparkba, madáretető, madárijesztő készítése, kirándulásokon készült fotók gyűjtése, kiállítása

Környezetvédelmi világnap: június 5-e: játékos versenyek szervezése azokban a témákban, amelyekkel egész évben foglalkoztunk: szelektív hulladékgyűjtős verseny, homok rajzverseny, állathang felismerő verseny, heti udvarrendezés, takarítás;

Folyamatos szelektív hulladékgyűjtés. Rendszeres farm program.

A család és az óvoda kapcsolata

A gyerekeket körülvevő világban való biztonságos eligazodásért a család is sokat tehet. Feladatunk, hogy tudatosítsuk a szülőket, hogy a gyermekükkel eltöltött tartalmas szabadidő milyen fontos későbbi fejlődésük szempontjából.

Utazzanak, kiránduljanak, beszélgessenek együtt.

Óvodapedagógus feladata

- Olyan feltételek megteremtése, amely lehetővé teszi minél szélesebb tapasztalat szerzését a természetben.
- Minél több élményt gyűjtsenek a gyermekek saját természeti és társadalmi környezetből.
- A természetben való folyamatos tevékenykedéshez megfelelő szerszámok, eszközök biztosítása.
- Lehetőleg a szabadban megfigyeléseken szervezze a komplex tapasztalatszerzést.
- A csoportban élősarkot, az udvaron konyha- és virágos kertet alakítson ki.
- Tudatosan törekedjünk arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek a gyermekek saját természeti és társadalmi környezetükből.
- Biztosítani minden eszközt és lehetőséget a gyermekeknek természetben való folyamatos tevékenykedtetéshez,
- A tevékenységeket lehetőség szerint a szabad természetben szervezzük meg,
- Biztosítsuk a feltételeit annak, hogy az óvodában az élősarok, konyha és/vagy virágoskert működjék, ha lehetőségünk adott, próbálkozzunk kisállatok tartásával is.(halak, teknősök).

A fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére

- Hasonlítsanak össze mennyiségeket (több-kevesebb, ugyanannyi, hosszabb, rövidebb, egyforma hosszú, magasabb, alacsonyabb, szélesebb, keskenyebb).
- Alkosson megfelelő szóbeli kifejezéseket a mennyiségi viszonyokról.
- Végezzenek méréseket, becsléseket, válogatásokat szempontok alapján.

Matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése

Célunk: Felkelteni az érdeklődést a környezet formai, alaki, mennyiségi, téri és síkbeli viszonyai iránt. Ezzel fejleszteni akarjuk a gyermekek kognitív képességeit, logikai gondolkodását, koncentrációs képességét, elvont gondolkodását, formák tulajdonságainak megfigyelését, hasonlóságok, különbözőségek megnevezését, monotonia tűrését, stb.

Feladatunk: Megteremteni a megfelelő háttérrel a mélyreható, hatásos értelmi neveléshez. Ebben a korban különösen fontos a tudás játékba ágyazott átadása. Csak ezen keresztül képesek megismerni a gyermekek környezetük formai, alaki mennyiségi, térbeli és síkbeli viszonyait. A különböző tevékenységekkel összekapcsolva könnyen elsajátíthatják a megfelelő téri tájékozódást, környezetükben, csoportszobájukban, otthonukban.

Arra törekszünk, hogy a gyermekek ne csak térben, hanem síkban is jól tájékozódjanak, mert ez alap az iskolai tanulásban.

A matematika tartalmú tapasztalatok

- Előkészítő játékok tulajdonságok kiemelésére.
- A számfogalom előkészítése, illetve megalapozása.
- Matematikai képességek fejlesztése, matematikai tapasztalatok szerzése.

A matematika tapasztalatszerzés érdekében olyan játékos tevékenységeket szervezünk, amelyek lehetővé teszik, hogy a gyerekek a tárgyakat, játékokat külső szempontok szerint összehasonlítsák, szétválogassák, csoportosítsák, sorba rendezzék. Mennyiségeket, tárgyakat összemérjenek, párosítsanak. Geometriai formákkal, síkidomokkal ismerkedjenek, ekkor lehetőség nyílik a síkban és a térben való tájékozódásra.

A mérés, becsléssel. Megismerkednek a hosszabb, rövidebb, ugyanolyan hosszú, (széles, keskeny, több, kevesebb, ugyanannyi, könnyebb, nehezebb fogalmakkal, az alatt, mellett, fölött, mögött, előtt, között, stb. használatával).

Ezért feladatunk a megfelelő hely, idő és módszer kiválasztása a minél pontosabb és mélyrehatóbb információ átadásához.

Az óvodapedagógusnak biztosítania kell az önálló véleményalkotást, a döntésképeség fejlesztését kortárskapcsolatban és a környezet alakításában.

- Óvodáskor elején: Csoport játékaik lehetőségét adnak az alak, forma, mennyiségi tapasztalatok szerzésére (téri építések, rakosgatások, gyűjtögetések, rendezgetések).
- Óvodáskor közepén: Térbeli viszonyok megtapasztalása (irányok). Logikus gondolkodásuk és problémamegoldó képességük fejlődik a halmazokkal végzett játékos tevékenység közben. Mennyiségek osztályozása, összemérése, becsléssel

párosítása. Tulajdonság szerinti szétválogatásuk, elemek sorba rendezéssel. A tárgyak számosságának megállapítása.

- Óvodáskor végén: mennyiségek összehasonlítása (nagyság, forma, darabszám) szerint. Számosság szerinti sorba rendezés. Számképek felismerése. Felfedezik a szimmetriát. Jól tájékozódhatnak térben, síkban. Megkülönböztetik a jobb, a bal irányokat. Helyesen használják a névutókat. Az irányok és geometriai tapasztalataik térből, sík felé fordul. Ballról jobbra való tájékozódás előkészítése. Ok-okozati összefüggések felismerése.

Módszerünk, eszközeink: A megtapasztalás, megélés, átélés, megfigyelés, beszélgetés, magyarázás. Megfelelő módon a pedagógus szabadsága itt is érvényesülhet, az eszközök a természetből és a környezetünkből adódnak.

A folyamatos matematikai tapasztalat szerzéséhez, biztosításához kapcsolódó feltételrendszer:

- Mértani testek, sík - mértani lapok, fejlesztő játékok, logikai készlet, színes rudak, dominó, a csoportszoba játékeszközei.

Óvodapedagógus feladatai

- Összehasonlításokat, méréseket végezzenek, kísérletezzenek.
- Mennyiségi és formai tapasztalatokat szerezzenek.
- Ismerjék fel a halmazok változásait.
- Helyesen használják a matematikai fogalmakat.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Ismerjék fel a mennyiségi-, téri-, alaki és nagyságrendi viszonyaikat.
- Érti a helyeket kifejező névutókat.
- Szétválogatja a tárgyakat tulajdonságaik és rendeltetésük szerint.

5.7. A munka jellegű tevékenységek

A munka jellegű tevékenység a gyerekek saját személyükkel és környezetükkel közvetlenül összefüggő tevékenysége, amelyben higiénikus, esztétikus, harmonikus világot teremtenek maguk körül.

Az önként vállalt, örömmel és jól teljesített feladat növeli az önbecsülést; a környezet megismerésének, a környezethez való viszonyulásnak és beilleszkedésnek, a tapasztalatok, ismeretek megszerzésének és gyakorlati alkalmazásának is eszköze.

Célunk, hogy a gyerekekben fokozatosan alakuljon ki a munkához való pozitív hozzáállás, hogy a közösség életében, környezetük alakításában aktívan és felelősen résztvevő gyerekeket neveljünk.

Feladatunk, hogy játékos és örömet szerző formában alakítsuk ki a gyerekek felelősségérzetét, kötelességtudatát, elősegítsük közösségbe való beilleszkedését, növeljük kitartását, értékelését és önértékelését, átérezzessük a feladat elvégzésének örömét, sikerét. Tartsák tiszteletben és becsüeljék meg mások munkáját.

A munka jellegű tevékenységek tartalma:

A munka a személyiség fejlesztésében fontos szerepet játszik. A munka jellegű tevékenységgel (a segítség, a segítségadás, az önkiszolgálás, és a társak kiszolgálása, az együttesen végzett közösségi tevékenységek, alkalmoszerű megbízatások, önként vállalt feladatok teljesítése) elősegítjük a gyerekek közösségi emberré válását, alakítjuk alkalmazkodó képességét, fejlesztjük önállóságát.

Az óvodánkban a gyerekek munka jellegű tevékenységei a következők:

Saját személyükkel kapcsolatos munka:

- Önkiszolgálás
- Testükkel kapcsolatos tevékenységek (öltözködés, mosdóhasználat, fogmosás)
- A környezet rendben tartása

Közösségért végzett munka

- Naposi feladatok

Az óvoda és a csoport mindennapi életével kapcsolatos tevékenységek

- Teremrendezés
- Segítés a felnőtteknek
- Megbízatások

A napi munkához kapcsolódó feltételrendszer

A gyerekek saját személyes felszerelése (törülköző, fogkefe, fogmosó pohár, fésű, ruhászsák). Csoportonként terítéshez: váltás asztalterítő, asztalonként szalvétatartó, asztaltörlő, zárt kancsó, poharak tálcán jellel ellátva, napos kötény.

Csoportonként takarításhoz: gyerekek méretéhez igazodó seprű, lapát, locsoló kanna.

Udvari munkához: gyermekméretű gereblye, kisásó, kapa, udvari seprű, lapát, hulladékgyűjtő kosár, vödör, locsoló.

A család és az óvoda kapcsolata

Megismertetjük a szülőkkel az óvodai munka jellegű feladatokat, hangsúlyozva, hogy csak a gyermek fejlettségének megfelelő feladatokat bízunk rá.

Kérjük, hogy amennyiben lehetséges, otthon is segítsenek (a terítésben, környezetük rendben tartásában, állat- és növénygondozásban).

Türelmesen várják meg, míg gyermekük egyedül felöltözik, mosakodik, fésülködik. Legyen módja délután is befejezni naposi teendőit, ne sürgessék a szülők.

Az óvodapedagógus feladatai

- Segítse a gyermekeket, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgálást.
- Biztosítsa a gyermek számára elérhető és megfelelő méretű munkaeszközöket.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Törekedjenek az önállóságra, vállaljanak önként is feladatokat.
- Ismerjék meg az eszközök használatával járó veszélyeket is.
- Legyenek rendszeresen visszatérő feladatai, teljesítsék pontosan a megbízásokat.
- Gondozza, óvja környezetében lévő növényeket.

5.8. Tevékenységekben megvalósuló tanulás

Meggyőződésünk, hogy óvodáskorban a tanulás a gyermek érdeklődésére és aktivitására épülő, spontán, érzelmek által irányított tevékenység, amely az egész nap folyamán, játékba ágyazottan valósul meg. Ennek csak kis hányada az óvónő által szervezett ismeretszerzés, amelyet a testnevelés kivételével nagyrészt kötetlenül, komplex módon szervezünk, kezdeményezünk. Szem előtt tartjuk az óvodás gyerek azon életkori sajátosságát, hogy fő tevékenységformája a játék. Ez az életkor nem a kötelességek, hanem a szabadság ideje.

Célunk, a gyerekek ismereteinek gyarapítása, különböző képességeinek differenciált módon történő fejlesztése és az iskolai életmódra felkészítés, az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételével.

Feladataink:

- Az egész nap folyamán a spontán adódó helyzetek kihasználása, ismereteik gyarapítása.

- A tervezett ismeretanyag elsajátításának játékos, élményt adó szervezése sok-sok
- mesével, verssel, mozgással.
- A gyerekek kíváncsiságát felkeltve, spontán érdeklődésükre építve változatos
- tevékenységek biztosítása.
- Jártasságaik és készségeik alakítása, értelmi képességeik és az iskolai alkalmassághoz szükséges egyéb, pszichikus funkcióik fejlesztése egyénre szabottan.

Folyamatos gyűjtőmunkával ezt az anyagot az újonnan megjelenő, irodalmi értékeket képviselő versekkel, mesékkel, dalokkal, valamint anyanyelvi és mozgásos játékokkal egészítjük ki.

Anyanyelvi nevelésben alapelvünk „Az anyanyelv aranypánt, amely a személyiséget belül és kívül a természeti és emberi környezettel egybekapcsolja.”

Az anyanyelvi nevelés áthatja óvodánk egésznapos életét, szerves része nevelőmunkánknak. A nyelvi kommunikációs készség fejlődését és a fejlesztés lehetőségeit nagymértékben meghatározza a 3-7 éves gyermek érzelmvezéreltsége, nagy mozgásigénye.

A szocializáció folyamatában a beszéd a gyermek környezetével való érintkezésnek, önkifejezésnek és gondolkodásának eszközévé válik.

Az észlelés és a mozgás fejlődése dominánsan az óvodáskorra esik, ez vonatkozik a beszédészlelés és értés fejlődésére, valamint a beszéd tartalmi részének fejlődésére is.

Az anyanyelvi fejlesztést összekapcsoljuk a mozgásfejlesztéssel, mivel a mozgásfejlesztés a gyakorlatok verbalizálása révén nagy nyelvi anyagokat mozgat meg, grammatikai viszonyokat fejez ki, szókincset mobilizál, amelyet az anyanyelvi, egyéni fejlesztés is jól kamatoztat.

A gyerekek nyelve elsősorban a mozgás. Ezen keresztül élhetik ki feszültségeiket, mutathatják meg alkotókedvüket, s közben fejleszthetjük kommunikációjukat, gesztusaikat, mimikájukat, egymásra figyelésüket, önbizalmukat.

Kis lépésekkel, minden érzékszerv egyidejű bevonásával törekszünk a szűkebb, majd a tágabb környezet megismertetésére. Megtanítjuk gyermekeinket megfigyelni, látni, tapasztalatot szerezni, felhasználni, hiszen ez által passzív és aktív szókincsük bővül.

Célunk, hogy az óvónőink választékos, kifejező beszédének hatására óvodásaink is minél pontosabb, árnyaltabban tudják kifejezni gondolataikat, érzelmeiket, megérezve anyanyelvük szépségét, gazdagságát, ritmusát.

Feladataink:

- A mozgás, a beszéd és a gondolkodás ritmusának kialakítása, összerendezése, valamint az önkifejező készség és a nyelvi kreativitás fejlesztése egyénre szabottan, életkornak megfelelően.
- A beszédészlelés, beszédmegértés és kifejezőkészség fejlesztése.
- A beszéd verbális és nonverbális elemeinek (gesztus, mimika, hanglejtés, hangszín, hangerő) fejlesztése a harmonikus kommunikáció érdekében.
- Az auditív ritmus és emlékezet fejlesztése.
- Az artikulációs mozgást ügyesítő gyakorlatok alkalmazása a kiejtés javítása érdekében.
- A helyes beszédlegzés kialakítása.
- A gyerekek szabad önkifejezésének, közlési vágyának, kapcsolatteremtési készségének elősegítése, anyanyelvi játékok kezdeményezése a beszédhibák megelőzése, korrekciója érdekében.
- Az értékes irodalmi művek segítségével a gyerekek személyiségének fejlesztése.

Hagyományos módszerek, eljárások (bemutatás, magyarázat, beszélgetés, megfigyelés, elmesélés, gyakorlás, dicséret, buzdítás, elismerés, ellenőrzés, értékelés, érdeklődés felkeltése, bábjátékok, tanmesék, szituációs játékok, elemzés, összegzés, ismétlés, előadás, segítségnyújtás, összehasonlítás, párosítás, különbségtétel, csoportosítás, halmazképzés, gyűjtögetés).

Korszerű módszerek, eljárások: vizsgálódás, tanakodás, kétely ébresztése, hitetlenkedés, elbeszélés, leírás, vita, provokálás, kíváncsiság, vitára, magyarázatra, véleménynyilvánításra készítés, a gondolkodás fejlesztésére irányuló, kérdés, figyelem felhívó, összehasonlítást eredményező, tisztázást kívánó, szintézisre, okokra, elemzésre, irányuló, provokatív, nyitott kérdések, átfogalmazó kérdés, visszakérdezés, segítő kérdés, bátorító megjegyzés, késleltetés, kivárás, próbálkozás, tévedések lehetőségének biztosítása, problémahelyzet teremtés, ráhangolódás, bevonás, dialógus, közvetítés, fejlesztő, támogató értékelés, folyamatterv készítése, serkentés, érvelés, reflexió, relaxációs technikák.

Tehetséggondozás

Célunk: Olyan támogató és szakszerű környezet megteremtése, amelyben a „tehetség-ígérettek” (a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek) minél korábbi életkorban felfedezhetők és komplex fejlesztő tehetségprogrammal kiemelkedő képességeik továbbfejlesztése biztosítottá válik.

A „tehetség ígéreték” gondozása egyre inkább a mindennapok részévé válik és magában hordozza a tehetség azonosításának állandó lehetőségét.

Alapelveink:

- A tehetség ígéreték erős oldalának fejlesztése.
- A gyermekek tehetségével összefüggő gyenge területének erősítése.
- Kiegyensúlyozott, elfogadó, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése.
- Feltöltődés, pihenés, elvonulás lehetőségének biztosítása.

Feladatunk:

1. A „tehetségígéreték” erős oldalának fejlesztése, intézményünkben 2 szálon futó pedagógiai folyamat: **mindennapi** tehetséggondozás: a „tehetségígéreték” egész személyiségének komplex fejlesztésére irányuló óvodapedagógiai folyamat. A tehetséges gyermekek saját csoportjukban élik óvodás életüket.

Az óvodapedagógus az óvodába lépés pillanatától kezdve folyamatosan megfigyeli és figyelemmel kíséri a gyermek tehetségre utaló általános és speciális személyiségjegyeinek jellemzőit. Az óvodapedagógus a differenciálás eszközzel segíti a tehetség fejlesztését.

Gazdagító műhelyfoglalkozások: a „tehetségígéreték” speciális érdeklődésére épít, a gazdagító műhelyfoglalkozások típusa decentrumokba sorolható.

Azokat a speciális irányú többleteket kapják meg itt a „tehetségígéreték”, amelyre képességeik és érdeklődésük miatt vágyanak. Olyan közösségbe kerülnek, ahol a hozzájuk hasonló gyerekek között- a gyermekközösség erősebb és motiváló hatású többlettudással, többlettapasztalatokkal rendelkezik.

2. A gyermekek tehetségével összefüggő gyenge területeinek erősítése.

Olyan hiányosságok, amelyek megnehezítik, vagy teljes mértékben megakadályozzák a tehetség fejlődését, ezek diagnosztizálását követően szükséges a megfelelő szakemberrel a hiány pótlása, fejlesztése.

3. Kiegyensúlyozott, elfogadó, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése. A „tehetségígéreték” inspirálását jól segítheti más, nem annyira „kiváló”, ugyanakkor jó szociális együttműködési készséggel rendelkező gyerekek közössége.

Pedagógusok szakértelme, szakmai többlettudása egymást jól kiegészítve a „tehetségigérek” gondozásának, szolgálatában áll.

3. Feltöltődés, pihenés, „elvonulás” lehetőségének biztosítása. Az óvodában az egész nap folyamán folyamatosan biztosított „pihe – puha” sarok vagy relaxációs sarok, amely segíti az egyedüllétre, a feltöltődésre vágyó „tehetségigérek” pihenését.

Differenciálás

Célunk: Óvodásaink bejárhassák saját, belső tanulási útjaikat - öndifferenciálás az egyéni fejlődés szolgálatában.

A gyermeki személyiségfejlődés érzékenységi szakaszaihoz igazodó, a választás szabadságát biztosító egyéni fejlesztési eljárások beépítése a nevelési folyamatba.

Feladatunk:

1. Tudatos tervezés:

A gyermeki fejlődés folyamatos nyomon követésének eredményére alapozóan kell megtervezni: minden óvodai tevékenységben a hármas differenciálási szintet:

- lassabban haladó
- jól haladó
- gyorsabban haladó

2. Differenciált eszközök:

Az egyes tevékenységformákhoz többféle mozgás- és alkalmazásformát biztosító eszköz- és alapanyagrendszer egyidejű elérhetőségének folyamatos biztosítása a gyermekek számára.

3. Pedagógiai attitűd és „tudás”:

A gyermeki személyiség sokfélesége, a személyiségstruktúra eltérő fejlettsége a kisgyermekkorai személyiségfejlődés folyamán természetes módon, eltérő ütemben alakul.

Óvodai nevelési eljárásaink hatékonyságának alapja, ha „kiszolgáljuk” ezt a sajátos fejlődési ütemet: „Ismerjük” a gyermekek adottságait, fejlettségük mutatóit, személyiségük jellemzőit, érdeklődési körüket, ismereteik körét.

Igazodunk a gyermeki személyiség sokféleségéhez, valamint mindig egyedi és eltérő a nevelésünk, módszereink és az elvárásaink rendszere.

Pedagógiai érzékenységgel fordulunk a gyermekek különbözősége felé.

Differenciálás lehetőségei:

Az óvodai élet időkereteivel (folyamatos napirend, párhuzamos tevékenységek, rugalmas heti rend).

- Célokban (egyéniileg várható eredmények).
- A célok által meghatározott feladatokban.
- Módszerekkel (a feladatokhoz vezető út).
- Eszközökkel (azok milyensége, mennyisége, használati módja).
- Elsajátítás ideje (kit meddig „tartok ott” a játékos folyamatban).
- Elsajátítás tempója (az egyén számára elegendő idő az egyéni ütemhez).
- Egyéni bánásmóddal.
- Munkaforma (egyéni, csoportos, páros, mikrocsoportos).
- Pozitív visszajelzések (egyénre szabott fejlesztő értékű, támogató jelleggel).
- Képességek fejlesztésében.
- Tartalom feldolgozásában (egy – egy tevékenység, más – más tartalommal).
- Tevékenységek megszervezésében.
- Technikai megoldások (különböző technikák jelenléte a tevékenységben)

Tanulási tartalom megjelenítésének lehetőségei:

- Komplex tevékenység:
  - o Egyes tevékenységek tartalmilag kapcsolódnak.
  - o Egyik tevékenység beleágyazódik a másikba.
  - o Többféle tevékenység egymás után jelenik meg. Témához az óvodai tevékenységek egymás után kapcsolódnak.
- Integrált tevékenység:
  - o szabad képzelettársítási folyamat, amely vezérfonala a tanulási folyamatnak, a gyermek aktivitását olyan módon segíti, amely az ismeret több szempontú feldolgozását eredményezi.
- Projekt:
  - o Problémaközpontú, amely élményhátteret feltételez, kapcsolódás élményekhez társadalmi témához.
  - o A gyermeki aktivitást tervező, szervező, alkotó munkafolyamatai adják meg a projekt dinamikáját.

- A gyermekek sajátos munkamenetükben maguk kutatnak, próbálkoznak, valós (használati) produktumot hoznak létre a probléma megoldására.

6. A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ EREDMÉNYEI

„Minden életkornak megvan a maga fontos, egyedülálló, teljes szerepe, feladata. Szigorúan tilos és kártékony bármelyiket is feláldozni a következő érdekében.”

Nagy László

Mindenképpen szeretnénk a gyermekekben a természetes érdeklődésre alapozva pozitív viszonyt kialakítani a tanuláshoz.

6-7 éves gyermekeknél feladatainkkal és módszereinkkel azt kívánjuk elérni, hogy figyelmük szándékos önfegyelemre épüljön, kitartásuk, feladattudatuk erősödjön, mely tulajdonságok fontos kritériumai a sikeres iskolai tanuláshoz.

Feladataink elvégzése nyomán, ha a gyermek különösen nem akadályoztatott:

Testi érettsége, motoros képességei arányosan fejlettek, teherbíró, mozgása összerendezett, harmonikus. Mozgáskoordinációja és finommotorikája erőteljes fejlődésben van.

Képes arra, hogy mozgását, viselkedését, testi szükségleteinek kielégítését szándékosan irányítsa.

Értelmi képességei terén az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés, felidézés és figyelem. Növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik megosztása.

Gondolkodási szintje a szemléletes cselekvőtől az elemi – fogalmi problémamegoldásig jut el. Gondolkodási műveleteiben használja az általánosítást, konkretizálást, kiegészítést. Térben és vizuális síkon használja az analízis és szintézis műveletét.

Értelmezi és használja az egyszerű ok-okozati összefüggéseket.

Rendelkezik elemi tér- és forma, mennyiség és számfogalommal.

Rendelkezik alapvető ismeretekkel a szűkebb környezetéről, a környezetében élő növényekről és állatokról, az időjárásról és a közlekedésről.

Érthetően, folyamatosan kommunikál, megfelelő tempóban és hangsúllyal ki tudja fejezni gondolatait és érzelmeit. Hangképzése tiszta. Mondatszerkesztésében használja a szófajokat, ismeri a relációs viszonyokat. Tud beszélgetni társaival és a felnőttekkel.

Érzelmi és akarati állapotában a feladattudata, szabálytudata, monotónia tűrése kialakulóban van.

Szocializáció terén képes kapcsolatteremtésre felnőttel és gyerektársaival. Tud alkalmazkodni a szokásokhoz, szabályokhoz, normákhoz.

Önmagához való viszonyaiban ismeri testsémáját, képes térbeli és síkbeli tájékozódásra.

Önértékelése a reális pozitív önbizalom felé halad. Néhány kivételtől eltekintve a legtöbb gyermek kialakult dominanciával rendelkezik.

A fenti tulajdonságok birtokában a gyermekek alkalmasak az iskolai tanulásra.

A gyermekek fejlettségének mérésére az óvodába lépésétől kezdve kerül sor, különösen akkor, ha az óvónő a gyermek érési folyamatát figyelve rendkívüli eltérést, eredménytelenséget, akadályoztatást tapasztal. Ebben az esetben a Fejlesztő Munkaközösség vagy speciális szakszolgálat segít (óvodapedagógus, logopédus, fejlesztő pedagógus, pszichológus).

Azoknak a gyermekeknek, akik hét éves korukra nem érik el a felsorolt fejlettségi szintet, megkeressük a folyamatos fejlődésüket leginkább biztosító iskolát, iskolaformát.

Módszereink és nevelési munkánk racionális megítélése érdekében az óvodából kikerülő gyermekek fejlődését a továbbiakban is figyelemmel kísérjük. Tapasztalatainkat elemezzük, óvodai nevelő munkánkat ennek alapján folytatjuk, vagy módosítjuk.

7. GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELEM

Célja: Feltárni azokat az okokat, melyek a gyermekek fejlődését akadályozhatják, veszélyeztethetik.

Az óvodás gyermekek családi helyzetének évenkénti felmérését a gyermekvédelmi felelős végzi, aminek a szempontjai: Az óvodások száma összesen

Ebből hány gyermek veszélyeztetett

Hátrányos helyzetű gyermekek száma

Három- vagy többgyermekes családban élők száma az óvodában.

A gyermek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermekek védelmének biztosítására irányuló tevékenység.

A gyermekvédelmi program alapja a megelőzés. Az óvónők rendszeres kapcsolatot tartanak az óvoda orvosával, a szülőkkel, a gyermekvédelmi felelőssel és szükség esetén a szakellátással.

8. BALESET MEGELŐZÉS:

Az óvodavezető felelős: Az óvoda minden egységében a gyermeki jogok érvényesülésének ellenőrzéséért, jogsérelem esetén a megfelelő intézkedések meghozataláért.

Az óvodáskorú gyermeknek — életkori sajátosságai miatt — még nincs veszélyérzete, ezért az óvónő feladata a gyermek testi épségének megőrzése, illetve figyelmének ráirányítása a környezeti veszélyekre.

A balesetek elkerülésének konkrét feladatai:

- A veszélyhelyzetek felismertetése, elkerülése
- Az eszközök balesetmentes használata
- Biztonságos közlekedésre nevelés

A baleset-megelőzés jellemzői:

- Rövidtávon: az eszközök megfelelő használata, a veszélyes helyzetek felismerése
- Középtávon: A kialakuló veszélyhelyzetek elhárítása, az idevonatkozó szabályok betartása
- Hosszútávon: A veszély-és baleseti kockázatok felmérése és tudatos elkerülése

Az óvodai elsősegélynyújtás legfontosabb eleme a balesetek megelőzése. Fontos, hogy a gyermekek rájöjjenek, hogy a balesetek egy kis odafigyeléssel és óvatossággal elkerülhetők. Az óvodapedagógus feladata, hogy felhívja figyelmüket, hogy egyes tárgyak pl: mászóka, korlát, és helyzetek, pl. fogócska, sorversenyek, milyen veszélyforrást hordoznak. A gyermekeknek tudniuk kell, hogy mi a teendőjük baleset esetén-segítséget hívni, felnőttnek szólni. Az óvodapedagógusok az óvodáskorú gyermek életkori sajátosságainak figyelembe vételével és ismeretével alakítják a balesetvédelmi védő, óvó szabályokat.

A mindennapokban folyamatosan felhívják a gyermekek figyelmét a betartandó szabályokra, a baleset megelőzési előírásokra, és arra, hogy ennek megfelelően cselekedjenek.

9. ÓVODÁNK ELLENŐRZÉSI, ÉRTÉKELÉS RENDSZERE

9.1. Írásos dokumentumok ellenőrzése

- **Éves munkaterv** (Aktuális tanügy-igazgatási, pedagógiai, szervezési - feladatok. A helyi program kiemelt éves feladatai. Éves elemzés, értékelés. Az óvodavezető éves ellenőrzésének, látogatásának tervezése.)
- **Csoportnapló** (A csoport tudatos nevelési tevékenységi program szokás- és szabályrendszer tervezése, projekt terv, a tevékenységi rendszer fejlesztési tervének ellenőrzése.)
- **Tanulási folyamatok tervezése a csoportnaplóban**
(a nevelés a tevékenységek anyagának éves tervezésének, ütemezésének ellenőrzése)
- **Felvételi-mulasztási napló** Pontos adatkezelés - naprakész nyilvántartás ellenőrzése.
- **Étkezési nyilvántartás** naprakész nyilvántartás ellenőrzése.
- **Egyéni fejlődés, fejlesztés dokumentuma**
Egyéni fejlettségét diagnosztizáló, tényfeltáró, helyzetelemző és fejlesztési feladatok tervező dokumentumainak ellenőrzése.
Tehetséges gyermekek egyéni fejlesztési naplóban tehetséggondozás ellenőrzése.
Szakértői Bizottság, Nevelési Tanácsadó véleményét tükröző dokumentumok meglétének ellenőrzése.

A pedagógiai program ellenőrzése, értékelése

A program ellenőrzésében és értékelésében a vezető óvodapedagógus irányításával, külső szakértő bevonásával valamennyi óvodapedagógus részt vesz:

- a bevezetés előtt a személyi és tárgyi feltételek vizsgálatában, korrekciójában
- a bevezetést követő első nevelési év végén átfogó értékelés
- megjelennek-e a nevelő - fejlesztő tartalmak:
- a program milyen eredményeket hozott,
- a nevelőtestületet milyen mértékben befolyásolta a program,
- mit mutatnak a szülők visszajelzései.

A bevezetést követően 3 évenként a nevelési folyamat vizsgálata a kimenet oldaláról.

- Mennyire sikeres az óvodánk nevelő - fejlesztő munkája?
- Az értékelés a sikerkritériumok figyelembe vételével történik.
- Célja a hatékonyság, a minőségjavítás, az önképzés és továbbképzés tudatos tervezése.

Vizsgálati idő: nevelési év kezdetétől három hónap, és abban a nevelési év májusában.

A vizsgálat módszere:

- Dokumentumelemzés,
- közvetlen megfigyelés,
- beszélgetés szülőkkel, óvodapedagógusokkal,
- interjú kérdőíves elemzés (volt óvodásaink szülei, iskolai tanítók),
- mérés (átlagos és tehetséges gyermekeknél eltérő módszerrel).

9.2. A gyerek kompetenciáinak ellenőrzése

Az egyéni fejlődést tartalmazó dokumentum szempontjai alapján

- **Önállóság fejlődése** - egészséges életmód alakítása
  - önkiszolgáló munka (öltözés, étkezés, testápolás)
- **Érzelmi nevelés** – beilleszkedés, önállóság, bátorság, magabiztosság, szabályok betartása
  - kapcsolatteremtő képesség
  - együttműködés a tevékenységekben kitartás, fegyelmezetttség, baráti kapcsolatok
- **Játék** - a gyermek élményanyaga, a játék fejlődése, fajtái, sajátossága
  - együttműködés a játékban
  - a gyermek helye a játszócsoportban
- **Kommunikációs képesség** - beszédhallás, beszédértés, szóbeli reprodukció, beszédelfogás, tiszta beszéd
  - hangok ejtése, szókincs
  - mondatszerkesztés
  - értelmes, folyamatos, összefüggő beszéd
- **Kognitív képesség** - vizuális észlelés, alaklátás és formaállandóság (alak, forma, méret, szín, rész-egész viszony)
  - téri tájékozódás (oldalosság, irányok, viszonyok)
  - keresztcsatornák fejlődése, dolgok eredete

- észlelt összefüggések vizuális megfogalmazása
  - feladatmegoldó képesség
  - gondolkodási műveletek (következtetés, konkretizálás, általánosítás, összehasonlítás (különbség-azonosság)
  - verbális, vizuális memória és a figyelem tartóssága, terjedelme
- **Motoros képesség**
- nagy mozgások (tempója, ritmusa, iránya)
  - finommotorika
  - szem-kéz, szem-láb koordináció
  - kezesség
  - testséma fejlődése (testrészek ismerete, elülső és hátulsó rész,

– **A gyermekek észlelési képességének fejlettsége**

A gyermekek megfigyelésének szempontjai alapján vezetett egyéni fejlődési dokumentum ellenőrzése, vezetése folyamatosan történik, és az elért fejlettségi szintet dátummal regisztráljuk. Az iskolába készülő gyermekek fejlődési eredményeiről írásos értékelést ad az óvodapedagógus a sikerkritériumok figyelembevételével.

A csoportok év végi értékelései határozzák meg a következő nevelési év kiemelt feladatait.

9.3. Intézményi, óvodavezető külső tanfelügyeleti ellenőrzése, pedagógus belső értékelése

- Átfogó intézményi tanfelügyeleti ellenőrzése: 5 éves ciklusban 7 terület szerint.
- Óvodavezető tanfelügyeleti ellenőrzése - a vezető 2. és 4. évben 5 területe szerint.
- Pedagógus belső értékelés – ötévenként 8 kompetencia mentén

10. ÉRVÉNYESSÉGI NYILATKOZAT

A Pedagógiai Program érvényességi ideje:

2020. augusztus 31.

A Pedagógiai Program 2017. szeptember 01-től lépett hatályba. Jelen Pedagógiai Program az óvoda önértékelési rendszer és elvárások rendszerének meghatározása miatt vált szükségessé.

Hatályát veszíti az előző pedagógiai programok.

A Pedagógiai Program felülvizsgálata, módosítása

Felülvizsgálata: évenként, jogszabályi és használhatósági szempontok figyelembevételével.

Módosítása: az óvodavezető hatásköre, kezdeményezheti a nevelőtestület, fenntartó, az óvodavezető.

A módosítás indoka lehet:

- jogszabályváltozás,
- alapító okirat tartalmának változása,
- Óvodai nevelés országos alapprogramjának változása,

A módosítás során az elkészítésre vonatkozó legitimációs eljárást kell lefolytatni.

A Pedagógiai Program felülvizsgálatát 2020. augusztus 31-ig kell elvégeznie a nevelőtestületnek.

A Pedagógiai Program nyilvánossága

- A hatályba lépett Pedagógiai Programot-t meg kell ismertetni az óvoda minden alkalmazottjával, óvodahasználóval.
- A Pedagógiai Programban foglaltakról a szülőket is tájékoztatni kell.
- A hozzáférhetőség biztosítását helyben szokásos módon ki kell hirdetni.

Az óvoda pedagógiai programja nyilvános, a rövidített változata honlapunkon olvasható, a szülők a szülői értekezleteken tájékoztatást kapnak róla, illetve az óvodavezetőtől kikérhető.

11. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A programot elfogadta: **Gyerekbirodalom 2 Óvoda Nevelőtestülete.**

A nevelőtestület egyetértését nyilvánította és elfogadta 100 %-os arányban.

Dátum: 2017. 09. 22.

.....

Rózsavölgyi Edéné

Jegyzőkönyv, az../2017. Számon.

A pedagógiai programot véleményezte a szülők nevében.

Dátum: 2017. 09. 22.

.....

Szülők nevében

A fenntartó Pán Péter Közhasznú Alapítvány egyetértett a Pedagógiai programban foglaltakkal

Budapest, 2017.augusztus 22.

P.H.

.....

Pán Péter Közhasznú Alapítvány

Elnöke